

Tabor

1966

BOG - NAROD - DOMOVINA

Št. 8

D 129904

B O R C I - R O J A K I !

*V nedeljo, dne 4. septembra 1966, bo v
Slovenski hiši na Ramón Falconu 4158*

sveta maša in slovesna komemoracija

*ob 20-letnici mučeniške in junaške
smrti generala Leona Rupnika*

Starešinstvo DSPB Tabor v Argentini

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov — TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor. — Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik Adolf Škrjanc, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 892.310

NAROČNINA: Južna Amerika 400 pesov, odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Peia. de Buenos Aires, Argentina

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Ta prizor ne bo več izginil iz slovenske zgodovine. — Kakor so se ob letošnji spominski proslavi preživeli domobranci in ostali zdomci v Clevelandu s slovensko in ameriško zastavo na čelu poklonili mrtvim junakom za Boga — Narod — Domovino, tako bo čista slovenska trobojnica na čelu naših bodočih rodov v družbi zastav vseh svobodnih narodov sveta plapolala v njihovo slavo, dokler bo živel plemenit, junaški narod slovenskih svobodnjakov

*Naj razbesne se
strašni viharji,
z nami je narod,
z nami je Bog!*

(Domobranska pesem.)

Agosto 1966

BUENOS AIRES

Avgust 1966

ODPRTA VRATA

Nismo se zmotili. Komunizem nosi v sebi klico propasti. Ker je protiven sami človekovi naravi. Človek je rojen svobodno bitje. Zato smo po naravni nuji nepomirljivi protikomunisti.

Komunizem degenerira. Bori se proti smrti, ki jo nosi v lastni obisti od začetka. V Rusiji. Na Kitajskem. V Jugoslaviji. Povsod.

Komunizem agonizira. Zato pošast udriha po lastnih glavah. Sama obupno grize temeljni smisel svoje bitnosti. V gospodarstvu. V politiki. Ker ji zmanjkuje zraka. V smrtnih krčih otepa okoli sebe.

Zato je komunizem še nevaren. Mogoče bolj kot nikdar. Ne pozabimo tega!

Zgodovina uči, da so pošasti ob umiranju vedno delale strahotno razdejanje.

Ostanimo nepomirljivi protikomunisti do konca!

Komunizem degenerira. Agonizira.

Zato smo od začetka na pravi poti. Ker smo bili rojeni za svobodo.

Komunizem degenerira. Agonizira.

Zato se zaslužnjeni narodi prebujajo. Ker so ustvarjeni za svobodo.

Ne bomo ponovili usodne napake!

Komunizem ni Rusija. Komunizem ni Kitajska. Komunizem ni Jugoslavija. Komunizem ni Slovenija. Komunizem ni narod. Nikdar in nikjer.

Zato vsem, ki nikdar niso zgrešili smeri, pa tudi vsem, ki že vidijo in bodo še spoznali našo pravo pot, na široko odprimo naša vrata, da združeni nepomirljivi protikomunisti krenemo v svobodo, ki žari v neugasljivi luči, v katere slavni sijaj so odšli naši mrtvi in ki sveti nam iz preteklosti preko sedanosti v bodočnost:

Bog — Narod — Domovina.

VETRINJE 1966

S svojega potovanja po Evropi nam je naš redni sodelavec poslal sledeča razmišljanja ob obisku Vetrinja. — Op. ur.

Bilo je poletnega dne letos koncem junija, ko me je prijatelj dopoldne potegnil z avtom iz Celovca v Vetrinje. Ustavili smo se pod šolo, kjer se je pred 21 leti razprostiralo taborišče slovenske vojske.

Mirno in tiho je bilo sedaj tam naokrog. Trava in žito sta se upogibala v poletnem vetru, sonce je prijetno grelo, spodaj pod cesto, kjer so sedaj začeli graditi neke stavbe, je bilo videti nekaj delavcev. Tu in tam je privozil mimo avtomobil z nemškimi in švedskimi letoviščarji, ki se mudijo v teh krajih. Sicer pa sta mir in tišina vela iz okolice, obrobljene z vencem gora in gozdov.

Kdor bi tako opazoval ta lepi košček koroške zemlje, bi si pač težko mogel misliti, da je to polje povezano z največjo slovensko tragedijo, s pokoljem tisočev, ki so bili pobiti kakor živali, in katere so izročili v smrt zmagoviti zavezniki, čeprav so po vseh dotedanjih izkušnjah vedeli in morali vedeti, kakšna bo usoda naših fantov, ko bodo enkrat v rokah komunistov.

Brezbrizno je svet prešel preko množičnega zločina, storjenega nad slovensko krvjo. Slavili so zmago, obsojali nacistične zločince v Nuernbergu, za enake zločine, storjene nad našimi fanti, pa se niso zmenili. Iz te lažne pravice, iz te zmede pojmov in dopuščanja zločinov se je nujno moralo roditi vse poznejše zlo, ki je prišlo in še prihaja nad svet: kri na Koreji, Kitajskem, Madžarski, Kubi in drugod, ter sedaj žaloigra v Vietnamu, katere konca še ni videti.

Vprašal sem prijatelja, če se prebivalci Vetrinja še spominjajo taborišča in žaloigre, ki je nato sledila. Dejal mi je, da je bil to po vsem videzu za Vetrinčane samo eden izmed dogodkov za časa vojne, na katerega že pozabljajo. Samo spominska plošča vzdana ob oltarju v bližnji starodavni vetrinjski cerkvi, priča s svojim besedilom v latinščini o tem dogodku.

Majhna je ta plošča, vse premajhna, da bi bila zadostno pričevanje o komunističnem pokolju ljudi, ki so bili del nas samih, ki so mislili, čutili in ravnali prav tako, kakor mislijo vsi svobodni Slovenci, ki so danes raztreseni po vseh kontinentih.

Težka nam je ločitev od rodne zemlje in grenek je kruh, ki ga nam daje tujina. Kdor ni sam poskusil, ne bo razumel vse teže te ločitve.

Vendar je spomin na naše mrtve borce in njihovo žrtev oni plamen, ki je močnejši in silnejši kakor vse plošče in spomeniki tega sveta. V nas preživelih bo do zadnjega trenutka življenja ostal duh padlih borcev, zaradi katerega nam je ljubše živeti v tujini, kakor pa, da bi stopili na

ljubljenno slovensko zemljo in se tam klanjali roki, ki je zagrešila množični zločin nad slovensko krvjo.

— :: —

Med svojim bivanjem v Avstriji sem izrabil vsako priliko, da sem prišel v stik s preprostimi ljudmi iz nižjih slojev, z delavci in nameščenci. Gledal in povpraševal sem, kako živijo. V glavnem je bil odgovor: gre nam dobro. Dela ne manjka, socialni pogoji so zadovoljivi. Standard in življenjske prilike so na splošno za malega človeka dobre. Ne samo, da ni brezposelnosti. Nasprotno. Mala, pasivna in nebogata Avstrija nudi delo in zaposlitev tisočem Jugoslovčanov, ki prihajajo tja iskat dela in zaslužka. V vseh predelih Avstrije, na cesti, železnici in drugod sem naletel na Slovence in druge Jugoslovane, zaposlene bodisi v Avstriji ali pa odhajajoče na delo v Nemčijo, na Švedsko in v Zapadno Evropo sploh.

Tpkaj se prepričaj na lastne oči o vsej zlaganosti komunistične propagande, o vsej napihnjenosti in nesmiselnosti govorjenja in pisanja o triletkah, petletkah, ljudski imovini, delavskih svetih in kar je še drugih takih izrazov iz bogate komunistične ropotarnice. Nasproti vsej tej poplavi besedi, fraz in praznega govorjenja se naenkrat znajdeš pred preprostim dejstvom: da ljudje po 20 letih komunističnega vladanja v množicah odhajajo iz domovine in to v dežele, kjer ni ljudskih oblasti in ljudske imovine, se pravi imovine, ki je samo po imenu ljudska, v resnici pa pridržana partijcem in njihovim koritarjem.

Popolnoma očitno je, da se marksistični sistem, ki temelji na zastarelih utvarah iz preteklega stoletja, doma ni obnesel in da nudijo slovenskemu človeku evropske dežele s svobodnim gospodarstvom mnogo boljše pogoje za življenje. Kajti nihče ne bo hodil iz boljšega na slabše, pač pa narobe.

Vse to, kar je komunistični režim napravil v zadnjih letih doma, in še mnogo več, bi napravil tudi vsak nekomunistični režim. Dokaz za to je zopet sosedna Avstrija, ki je dobila od zapada neprimerno manjšo podporo, kakor jo je Amerika v stotinah milijonov dolarjev dajala vedno iznova Jugoslaviji iz zunanje-političnih razlogov. In vendar je danes Avstrija tista, kamor prihajajo množice Jugoslovčanov iskat dela in kruha, in ne narobe. Znova govorijo samo suha dejstva, pred katerimi umolknejo vse komunistične fraze.

V Evropi mi je vzbudila pozornost tudi skrb in pažnja, ki jo svobodne države (npr. Švica in Avstrija) posvečajo ohranitvi svojega kmečkega življa. Te države se dobro zavedajo, da je svoboden kmet tudi v dobi industrializacije važen činitelj v gospodarstvu in zato kmeta ščitijo in mu pomagajo. Gospodarski položaj je zato bolj ustaljen, življenjski standard je višji in množina živil in kmetijskih pridelkov neprimerno večja, kakor pa v komunistični Jugoslaviji, kjer kmečki življenjski standard in brezvestno uničujejo.

Dolga je vrsta komunističnih nedel in slabega ravnanja, od mno-

Vetrinje 1966 ni samo neizbežen spomin na našo pot v zgodovino. Iz roda v rod bo Vetrinje ostalo mogočen opomin, ki ga ne bo mogel preslišati nikdo, če mu je usoda slovenskega naroda zares poskrbi.

žičnih pokoljev v začetni dobi vladanja do nesmiselnega in brezvestnega početja v gospodarstvu in na drugih področjih. Zgodovina za vse to ne bo mogla najti drugega opravičila in pojasnila, kakor partijsko zagrizenost in slepo vero v zastarele marksistične dogme, ki so se že danes izkazale kot prazna in votla načela.

—:—

Naši ljudje, s katerimi sem prišel v stik v raznih evropskih deželah, so me opozorili in mi povedali, da komunisti doma pozorno spremljajo vse prepire med nami in se veselijo naše razdvojenosti. S takim obnašanjem pač mi sami dajemo najboljše orožje v roke svojim sovražnikom in potrjujemo njih trditev, češ, da smo že med vojno bili zgolj zmes prepirajočih se skupin brez vsake sposobnosti in da smo taki — še danes.

Večina naših ljudi v Evropi mi je odkrito povedala v obraz, da pri najboljši volji ne morejo razumeti naših notranjih razprtij, ki uničujejo vsak izgled, da bi nekaj dosegli. Povedali so pa, da so prepričani, da bi skupen in složen nastop emigracije imel pri današnjih prilikah uspeh in da bi narod doma v tem primeru prisluhnil našim besedam in načrtom.

Skušal sem ljudem pojasnjevati in opravičevati to ali ono stališče pri razprtijah; v resnici sem pa čutil, kako plehki so moji razlogi. Zavedel sem se, da za naše prepire in pomanjkanje sloge dejansko ni razloga in še manj opravičila.

Uvidel sem, da se pred nami emigranti z vso jasnostjo pojavlja vprašanje:

Ali bodo zdrave sile med nami zadosti močne, da bo prišlo med raznimi skupinami v bistvenih točkah — kljub različnemu gledanju na neka-

tera vprašanja — do sporazuma in načrta za skupen nastop? — Samo v tem primeru bi imeli možnost in izgleda na uspeh.

Ali pa se bomo razbili na izolirane skupine ter dajali duška osebnim vprašanjem, užaljenosti, medsebojnemu zbadanju, majhnim stvarim brez vsake važnosti, ter se izživljali v medsebojnih prepirih in napadih? — Če bomo izbrali to pot, potem je sploh škoda misliti na to, da bi mogli kakoli napraviti proti komunistom ter bomo ostali brez vsake vrednosti za svoj narod.

Od nas samih je odvisno, katero pot bomo izbrali.

Vinko Brumen

G O S L I

Glas Slovenske Kulturne Akcije (XIII/11 - Št. 6. 66) je prinesel razmišljanja našega pomembnega znanstvenika **dr. Vinka Brumna**, ki jih mora zvedeti širša javnost in jih zato ponatiskejemo tudi za naše bralce. — Op. ur.

...nekdo
zasviral ondan je naši zabavi —
takoј smo mu gosli razbili na glavi.
In več zakaj? Na uho to novico:
bil je še mlad — pa je sviral resnico!
Oton Župančič

Nekateri dnevi so izredno dolgi. Eden je tisti, ki ga omenja sv. pismo stare zaveze: Izraelci so se bojevali in sonce je ostalo na nebu, dokler niso zmagali. Dan je bil podaljšan in s tem je bilo pomagano dobri stvari. Lahko pa je obratno. Tako tisti „ondan“, ki ga omenja pesnik, med nami še zmeraj traja. In ne služi dobri stvari. Še zmeraj imamo navado, da razbijemo gosli na glavah tistih, ki se drznejo zasvirati resnico.

Na naši „zabavi“ ne svira samo goslač. So še drugi inštrumenti, med njimi boben. Nikomur pa ne pride na misel, da bi boben komu razbijal na glavi. Boben je namreč top, votel, zato bobnež inštrument. Njegovo bobnenje nam godi. Zmeraj je med nami dobrodošlo deklamiranje puhlic o... čemer koli, samo da v njih ni resnice, pač pa čim več laskanja. Ne, votlo donečih bobnov pri nas res ne razbijamo.

A gosli so plemenit inštrument. Na gosli se igra melodija, na gosli se izražajo njeni najrahljši otenki, gosli težko lažejo. Če bi to poskušale, takoј zahreščijo in se hitro opazi. Zato nam niso ljube. Če zaigrajo, kakor morajo zaigrati, če res zaigrajo resnico, jih razbijemo na glavi tistega, ki je nanje zaigral, ker je zaigral resnico. Bobnenje pač, a igranja gosli, ki svirajo resnico, ne maramo slišati.

Kakšno krivdo imajo gosli? Da so zaigrale resnico? To je njihov poklic, to je njihovo poslanstvo, ki iznaja iz njihove narave plemenitega instrumenta, inštrumenta, ki lahko svira le resnico ali pa hrešči. Plemenit instrument ne more lagati: v svoje strune more loviti le resnico in le resnico izražati v svojih melodijah.

Nek pregovor pravi: Ne razbijaj zrcala, če imaš grd obraz! Zrcalo ni krivo, zrcalo ne laže. Če te moti slika, ki jo odraža, daj si popraviti obraz! Če komu resnica ni všeč, ni kriva resnica, ne tisti, ki jo odkriva ali oznanja, marveč le on sam, ki ga resnica boli. Če kje kaj ni v redu, je to prljavost. Pri sebi naj torej skuša nekaj razbiti, ne pa iskati krivde zunaj sebe, pri drugih!

Kdaj bomo kulturno in moralno toliko dorasli in dozoreli, da bomo znali spoštovati tudi svobodo drugih in mogli prenesti mnenja in nazore, ki so drugačni od naših? In če bomo našli v njih kaj zares napačnega, da bomo skušali to pokazati in dokazati, ne pa pavšalno obsojati, morda celo s potvarjanjem in zavijanjem? Kdaj bomo postali sposobni za odprt dialog med nami samimi?

Rado in mnogo se sedaj tudi pri nas govori o svobodi. Toda še raje s kakim pridržkom: imaš svobodo, a znaš jo ceniti in uporabljati; ne ruši svetih hramov, v katere nekateri zapirajo svoje krive ambicije in napake! Čeprav so te največja nesreča za vsako skupnost, se to ne sme povedati; s tem se razdira, se ruši skupnost. Svoboda pač, a le svoboda kužka, ki sme iti, kamor ga na vrvici vleče gospodarica, ne sme pa iskati svoje poti, čeprav bi bila pravilnejša. Ne, s tem bi razdvajal.

Ne umem, zakaj se nekateri tako boje svobode kakor resnice. Pravijo, da se svoboda ne sme zlorabljati. Vse je mogoče zlorabiti, tudi svobodo. Še bolj pa nedotakljivost, s katero se hočejo nekateri zavarovati. V vsaki zlorabi je zlo. A kar se svobode tiče, izvira mnogo več zla iz kratenja svobode, zlasti kadar se krati svoboda povedati resnico, naj je prijetna ali ne, kakor pa iz zlorabe svobode. Kadar se krati svoboda povedati resnico, se branijo laži, napake, zgrešene ambicije..., in te so večja nesreča kakor pa še tako neprijetna resnica.

Sploh je težko razumeti, kako bi resnica mogla biti kdaj zlo ali kako bi mogla povzročiti zlo. Če kaj poruši, pač le zato, ker ni bilo zgrajeno na resnici. Kaj takega porušiti, pa ni zlo.

Zato spoštujmo zmeraj resnico, služimo ji, celo iščimo je, in hvaležni bodimo vsakomur, ki nam pomaga do nje! Skušajmo ohraniti vsaj v srcih tisto mladost, ki po pesnikovih besedah še svira resnico, ki še ljubi resnico, ki zna, hoče in si upa spoznavati, oznanjati in — poslušati resnico, vso resnico, vsako resnico! Prav tako se ne bojmo svobode, ki je neobhodni pogoj za iskanje resnice! Bolj se bojmo vsakega kratenja svobode kakor pa njene zlorabe.

Zlasti pa — ne razbijajmo gosli, ki svirajo resnico! Ko smo jih razbili, pa se ne pritožujmo, če smo potem stopili na razbitine in se nam je kaka trska zarila v palec!

Kje je večina borcev?

Londonski „Klic Triglava“ je v št. 324 (Maj 1966) prinesel sledeči razgovor, ki ga je imel s predsednikom naše ZDSPB-TABOR g. ing. Francetom Grumom in ga za naše bralce dobesedno ponatiskujemo. — Op. ur.

Naš sodelavec je obiskal predsednika „Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev — Tabor“ g. ing. Franceta Gruma in mu postavil nekaj vprašanj, ki se od časa do časa pojavljajo v javnosti v zvezi z bivšimi borci. Pred intervjujem je g. Grum poudaril, da so njegovi odgovori izraz njegovega osebnega gledanja in opazovanja in da zato ni nujno, da bi s temi pogledi soglašali člani glavnega zvezinega odbora ali člani posameznih krajevnih organizacij.

Zdaj, ko ste po ustanovitvi „Tabora“ v glavnem prebrodili začetne organizacijske težave, po prelomu z delom borcev, kakšno je vaše mnenje: je „Tabor“ uspel ali ni?

„Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev — Tabor“ je organizacija vseh slovenskih protikomunističnih borcev. Ta organizacija ni in ne sme biti pod vplivom katere koli politične skupine v emigraciji, spoštuje pa politično prepričanje vsakega člana. Ta značaj je organizacija ponovno potrdila z reorganizacijo izvedeno leta 1964, ki je bila v vsakem pogledu uspešna.

Na koliko odstotkov nekdanjega članstva v prvotni zvezi zdaj lahko „Tabor“ računa in ali obstoja možnost, da se to število dvigne? Ali so ob strani še kakšni neopredeljeni borci, ki se — po prelomu — niso pridružili nobeni od obeh organizacij?

„Tabor“ danes dosega 91,7% članov od števila eno leto pred reorganizacijo. Od tega je 76,9% prvotnih članov, 14,8% pa je novih. Upravičeno morem trditi, da bo do konca te poslovne dobe število članstva preseгло število članov iz leta 1962-63. Ob strani še vedno stoji lep odstotek borcev, mnogi zato, ker morda mislijo, da bi se z včlanjenjem v to ali ono organizacijo morda komu zamerili.

Na kakšne prireditve po ustanovitvi „Tabora“ lahko pokažete? Kakšen moralni in finančni uspeh teh prireditev lahko navedete?

Aktivnost glavnega odbora in krajevnih organizacij se stopnjuje vse od reorganizacije dalje. V preteklem letu je bilo več članskih sestankov in uspeših prireditev kot kdajkoli popreje. Dohodki v invalidski fond, ki je eden od glavnih postavk v organizaciji, so v preteklem letu presegli vsa prejšnja leta. Spominska proslava 20. obletnice Vetrinja je bila brez dvoma ena največjih manifestacij v emigraciji. Bila je globoko doživeta in potrdilo naše odločnosti, ohraniti spomin na junaška dela padlih in nadaljevati boj za ideale svobode.

Ena glavnih nalog „Tabora“, kot razumem, je njegov invalidski sklad. Je bil ta kaj prizadet spričo spora med borci in ali lahko navedete kaj podatkov o skladu po ustanovitvi „Tabora“?

Ob reorganizaciji je bila blagajna invalidskega fonda prazna, ker je bil pred to ves denar razdeljen invalidom. Dohodki v ta fond pa so kljub temu presegli vse dosedanje uspehe, za kar gre glavna zahvala razumevanju in opori širše slovenske javnosti v emigraciji.

Očitano je bilo, da niste nikoli dovolili vpogleda v finančne knjige, kar zadeva podpiranje invalidov in njihovih svojcev v domovini. Kaj pravite k temu?

Očitek, da nismo nikoli dovolili vpogleda v finančne knjige invalidskega sklada ne drži. Knjige tega sklada se vodijo z največjo skrbjo in so vsak čas na razpolago ne samo vsem članom glavnega odbora pač pa tudi članom posameznih organizacij, kakor tudi vsem tistim Slovincem, ki v ta sklad prispevajo. Prav tako so vsem tem na razpolago tudi sezname podpirancev in vsa korespondenca z njimi. Podpore se podelijo s sejnim sklepom na podlagi priporočil in utemeljene potrebe. Darovi v ta namen so objavljeni v organizacijskem glasilu skupaj z višinami podpor. Imen podpirancev iz razumljivih razlogov ne objavljamo.

Ali ne bi morda kazalo, da sami ponudite kritikom, ki so kajpak organizirani, da ste pripravljeni dati knjige na vpogled neodvisni komisiji? Ta naj bi neposredno, torej ne preko pooblaščenecv, pregledala zadevne knjige ob vaši prisotnosti in ob vaših pojasnilih ter naj bi nato podala izjavo javnosti — skupno ali pa večinsko in manjšinsko, če zaključek ne bi bil soglasen. Komisijo bi morali sestavljati ugledni možje in žene, ki ne bi smeli biti člani ene ali druge borčevske zveze in ki bi pred začetkom dela morali biti sprejemljivi obema zvezama, da bi tak javni postopek imel kak smisel.

Prepričan sem, da bo glavni odbor vedno pripravljen dati na vpogled knjige invalidnega fonda vsem tistim Slovincem, ki z razumevanjem na ta ali oni način podpirajo to akcijo „Tabora“. Glavni odbor nima česa skrivati in mu bo v zadoščanje, če bo širša javnost vedela, koliko moralne in materialne opore nudi invalidni fond našim invalidom in sirotam. Razumljivo je, že kdo pokritizira in je tenkočuten pri denarnih skladih; tudi človeško je to; toda ne morem razumeti, kako morejo imeti pomisleke o tem skladu ljudje, ki se nikdar niso za invalidni fond zanimali ali pa v ta sklad kaj prispevali. Izkoriščam pa to priliko, da se javno zahvalim slovenski javnosti, ki tako širokogrudno podpira vse naše akcije za invalide in sirote.

Rečeno je bilo, da ima vaša zveza gotove politične cilje. Kaj pravite k temu, če seveda ne upoštevate dejstva, da zveza združuje ljudi različnih političnih naziranj, ki pač lahko sami politično delujejo, kakor jih je volja?

Že pri prvem vprašanju sem poudaril in ponavljam, da je „Tabor“ le prijateljska povezava vseh bivših borcev in da zato ne more imeti pravnobnenih političnih ciljev. Naši nameni so: ohraniti spomin na pobite, po-

magati našim invalidom in sirotam in se pod današnjimi okolnostmi boriti proti komunizmu. Mene osebno ne moti, če kdo želi samostojno slovensko državo, ali če kdo zagovarja jugoslovansko koncepcijo, ker sem samo borec — protikomunist. Organizacija daje pravico vsem, privilegijev pa nobenemu, kar smo vnovič poudarili v našem tisku („Tabor“, št. 1-2, 1964 in št. 12, 1965).

Tu in tam je bilo rečeno, navadno v zaviti obliki, da stoji za vašo zvezo nekdo tretji, javnosti nepoznan. Iz konteksta pa nikdar ni bilo mogoče zaključiti, na koga kritiki mislijo. Kaj pravite k temu?

Kritikom, ki pravijo, da za našo organizacijo stoji nekdo tretji, povem vnovič, kar sem že rekel prej: „Za nami je zaslužnjena domovina, naši mrtvi in naše sirote.“ Ta in ti nam nalagajo povezavo med seboj. Nobena skupina si ne more in ne bo lastila vpliva nad to organizacijo. Za to smo garancija mi, bivši borci. Na tem stališču bomo vztrajali, ne iz kakega sovraštva ali trmoglavosti, ampak, ker nam tako veleva naša vest, naša preteklost, iz katere nam govore žrtve, kri in grobovi. Na izkušnjah preteklosti bomo skušali graditi temelje bodočnosti.

Iz pisanja „Tabora“ in „Vestnika“ je videti, da se prvi daleč bolj zavzema za pok. generala Rupnika. Imate s tem kak poseben cilj ali pa gre le za to, da pred ljudmi in zgodovino opravičite generalovo protikomunistično zadržanje?

General Rupnik je bil velik poštenjak. V najtežjih trenutkih naše zgodovine je stopil naprej ne glede na to, kdo in kako ga bo za njegovo delo obrekoval. Ni iskal sebe, pač pa je reševal narodni življenj, kot je v danih okoliščinah najbolje vedel in znal. Bil je domobranec s srcem in dušo. Tako na njega gledajo in ga spoštujejo vsi bivši domobranci, katerih poveljnik je bil. Domobranci boli, če vidijo, da se na generala, ki je s svojo vojsko odšel na morišče, zliva grojznica.

Morda to pomeni, da se strinjate z generalovimi političnimi izjavami, ki so med vojno letele na račun Zapada?

Govoriti o kakih Rupnikovih političnih programih, je nesmisel, kajti govorice o takih programih, če so, so nastale šele po njegovi smrti, kakor so nastali koncepti o ravnogorski politiki šele po smrti Draže Mihailovića. Domobranci nismo poznali nikakih političnih načrtov generala Rupnika, zato jih ne moremo niti zagovarjati niti napadati. Izjave na račun Zapada, v kolikor so te poznane bivšim borecem, so tolmačene kot nujnost tedanjih razmer, ne pa kot kako politično prepričanje. Domobranci spoštujejo pokojnega generala zaradi njegovega odločnega protikomunističnega zadržanja in zaradi opore, ki jo je domobrancem nudil tedaj, ko se je zdelo, da je že vse izgubljeno.

**TERMITI SVOBODE! NE MIRUJTE NOČ IN DAN! NAPREJ! NA DELO!
VSAK TRENUTEK! POVSOD! NA DELO, TERMITI SVOBODE, DOKLER
SE KRVAVO NASILJE PREVARE IN LAŽI NE ZRUŠI! PLAČILO BO
SVOBODA ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO.**

DOMOBRANSKA MATI

(Junijske misli)

Mati! Beseda, ki jo izgovori sleherni otrok. Mati, sonce naše, vir toplote ter ljubezni.

Otrok toži o bolečini. Tedaj ga objame njena roka in sladka materina beseda mu vrne mir v bolno srce.

Mnogo imenitnih mož poznamo v zgodovini, ki so vsak pa svoje zapisali doživetja o svojih dobrih — skrbnih materah. Med njimi je naš največji slovenski pisatelj Ivan Cankar. V črtici „Sveto obhajilo“ pravi. „O ždaj vemo, mati, Tvoje telo smo uživali in tvojo kri smo pili; zato si šla tako zgodaj od nas...“

Kako čudovito lepo zvene besede Cankarjeve.

Iz njih bi se mnogi mogli učiti, kako je treba ljubiti mater, ko je še pri življenju...

*

Večkrat mi pride na misel, da se mi vse premalo s hvaležnostjo spomnimo naših mater-mučenk ki so darovale na žrtvenik domovine sina ali celo več sinov zato, da bi nam vsem sijalo nekoč lepše sonce.

Kot otrok sem čital knjigo o junaštvu makabejske matere. Takole nekako je bilo:

Njeni sinovi so zaradi rodbinske osvete morali umreti sramotne smrti na vislicah. Po starih judovskih zakonih je ta način smrti veljal za najbolj nečastnega. Tisti, ki so ga umorili in potem obesili, je veljal za največjega zločinca — hudodelca. Ker pa so makabejski mladeniči umrli na vislicah, kar je pomenilo sramoto, bi se nihče ne smel približati temu kraju, da bi z njimi sočustvoval. Toda velika žena, mati, premaga samo sebe in se iz ljubezni do svoje krvi napoti na kraj žalosti. Tu prebije dneve in noči. Ne meneč se za pekoče sonce ali dež, varuje telesa svojih otrok pred posmehom soseske ter pticami ujedami, ki se spuščajo iz višav, da bi kljuvane meso nesrečnih Makabejcev. Žrtev njena je bila tako velika, da je zanjo zvedel sam kralj (Saul) in dal ukaz, da snamejo trupla mladeničev in jih polože na kraj, ki ne bi več težil srca njihove junaške matere. Tako je našla mir makabejska mati...

*

In naše žene? Matere pomorjenih domobrancev? So našle zadoščenje za prelito kri svojih sinov? Koliko časa bodo morale še čakati nanj? — Mnoge so v svoji žalosti izjokale poslednje solze in odšle za svojimi otroki tja, kjer ne buče viharji strasti in tegob. Preostale pa so večne romarice, nenehne popotnice, in daleč, zelo daleč so njih misli!

*

„Domov grem,“ pravi mati! „Naj se zgodi, kar hoče! Domov, da po dvajsetih letih obiščem oni kraj, ki se imenuje Teharje na zelenem štajer-

skem. Tam so trpeli moj nad vse ljubljeni sin in toliko njegovih bojnih prijateljev. Hočem gledati zemljo, kjer je izginila poslednja sled za sinom.“

Prišla je.

Nasproti se v pomladnem soncu koplje Vojnik. V neposredni bližini potoček Voglajna. Voda! Majhna voda. Veliko premajhna, da bi omočila vsaj ustnice razbičanih vojakov. Na polju pri Teharju se znoji kmet za vsakdanj kruh. Mlada deklica z motiko v rokah okopuje povrtnino. Zamišljena je v svoje delo, da ne opazi žene, ki je prišla od daleč, preko morja, gnana od materinske ljubezni na grob sinov.

Nihče je ne pozna v tem kraju; pa četudi bi jo kdo poznal, bi se sedaj zanjo ne zmenil. Čemu naj se boji; saj je vendar mati, ki srčno želi vedeti, kje počivajo kosti njenega sina — slovenskega domobranca.

Ob potu stoji sveto znamenje! Kristus na križu. Sam božji Sin je bil priča tisočev, ki so šli mimo Njega v smrt. Morda jim je bilo lažje pri sreči, ker so vedeli, da je On sam šel isto pot mnogo pred njimi...

— O Bog! Zakaj nisem bila takrat tu ob njem; tla mu ne bi bila tako trda in sonce bi ne pripekalo kot takrat.

Vrniti se je treba.

Še se ozira nazaj. Še in še; dokler ji zelena pokrajina ne ugasne pred očmi kot sanjska knjiga.

Sklonila se je k zemlji ter jo poljubila. Pobrala je s teh svetih tal grudo zemlje in nekaj travic. To naj bo za slovo od kraja trpljenja in bridkosti.

Zbogom, ljubi moj sin! Zbogom, Vi mladi fantje, ki ste prelili pošteno slovensko kri zato, da bi naš rod živel lepše čase! — —

Alojzij Kobal

SLOVENSKIM JUNAKOM

*Junaki naši v grobu spe,
ki pravico so branili;
srčne moje so želje,
da njih cilje bi izpolnili.*

*Slovenskih mater vi sinovi,
srčno ste prelili kri,
da bi strli se okovi,
poč katerimi naš rod trpi.*

*V gozdovih temnih vi trohniče,
na grobu vašem luči ni;
pri Bogu milosti prosite,
da spet naš narod zaživi.*

*S krvjo je vašo prepojila,
slovensko zemljo rdeča zver,
da si oblast je prilastila,
da živala krvav bi mir.*

*Iz groba kri nedolžna vpije,
iz dneva v dan vse bolj na glas,
saj komunističnim zverinam,
kmalu bo odzvonil čas.*

*Težko čakam jaz in mnogi,
vsi kar nas Slovencev je,
kdaj nad vašimi grobovi,
luč svobode se prižge.*

Strani „Tabora“ hočejo biti vsem odprta knjiga, v katero bo lahko vsakdo pisal vse, kar mu leži na duši, samo da ga pri tem vodijo, pošteni nameni v službi pravice, resnice in našega zgodovinskega poslanstva.

(Iz našega uvodnika prve številke)

Dr. Tine Debeljak:

Odgovor dr. S. Kocipru na odprto pismo meni

Pozno odgovarjam dr. Stanku Kocipru na „Odprto pismo dr. Tinetu Debeljaku ob 20-letnici naše narodne žaloi gre“ (Tabor 1965, št. 10, 225—238), ki ga je napisal na moj članek „Po dvajsetih letih“ v Svobodni Sloveniji (10. 6. 1965). Doslej nisem našel časa za odgovor, ker sem smatral važnejše drugo delo, kot pa pisati polemike, opravičevanja in nadaljevanje nespornostnih. Toda letošnje počitnice (marca) sem uporabil za to, da sem napisal odgovor, ki pa se mi je razvlekel na 30 strani rokopisa, kajti hotel bi odgovarjati na vse probleme, ki jih je dr. K. začel ob pismu meni in jih ni malo. Seveda v taki obliki ni mogoče objaviti debate v celoti. Toda prijatelji mi še vedno prigovarjajo, naj vendar odgovorim, ker ljudje še čakajo mojega „opravičila“, kajti „sicer boš ostal v očeh javnosti kot človek brez časti. Dr. K. te namreč naravnost poziva na odgovor s takimi izrazi kakor: „Dajem Ti častno dolžnost, da pojasniš...“ ali: „Tudi Ti boš moral pojasniti, sicer boš omadeževan pred zgodovino...“ itd.“ Tako sem se odločil, da bom vprašanja, ki jih načinja dr. K. v pismu meni in se tičejo naravnost moje osebe, ampak zgodovinske problematike naših revolucijskih dni, skušal objaviti posebej kot študijo; odgovoril pa bom samo na tiste tri očitke, na katere naravnost „pod mojo častjo“ terja odgovor, in to v Taboru, kjer je odprto pismo izšlo: urednik, ki je priobčil pismo, je moral računati tudi na odgovor... prav tam...

Toda najprej naj napravim še neko uvodno opombo. Dr. K. mi piše pismo kot prijatelj prijatelju. Iskreno pisano in kot iskreno ga vzamem. Toda pismo napravi lahko na braveca prav nasprotni neprijateljski vtis. Takega je dobil župnik Š., ko mi je po prebranju rekel: „Sreča zate, da sta prijatelja, sicer bi te s kolom... Presneto moraš biti slab človek, da tako pišeš o generalu Rupniku, pri katerega mizi si sedel in katerega si poznal v njegovem intimnem krogu...“ Do tega sklepa pa lahko pride bravec, če na strani 231 v naglici prebere odstavek:

„Tvoja zmota, ki je zahtevala 12.000 najboljših mladih življenj, ni opravičilo za valjenje krivde zanjo na pokojnega prezidenta-mučenca, ki je storil vse, da do te zmote ne bi prišlo. Še manj je seveda opravičilo za blatenje pokojnika s ka-

rierizmom, zaradi katerega naj bi celo zamenjal vero svojih očetov, za laži, klevete, izmišljotine, potvorbe in množico drugih krivic minulih dvajsetih let — dokler struna ni počila in je bilo treba začeti postavljati stvari, pa s tem tudi odgovornosti, na svoje mesto.“

Ta odstavek, kakor je tiskan (tega, da je dr. K. v izvodu Tabora, ki mi ga je poslal s posvetilom, besedico „Tvoja“ črtal, bravci ne vedo), bodo bravci z lahkoto v celoti aplicirali name kot da sem jaz tisti, ki sem se klevete itd. že dvajset let ponavljal, oziroma da izvirajo vse iz „moje zmote“, to je spet: od mene... Vem, da ta odstavek ni tako mišljen, ker bi bil nesmiselen, ampak stiliziran je tako, da me slednji lahko gleda v tisti „nehvaležni“ luči, v kakršni me je videl omenjeni g. župnik. Kako bodo te stavke razumevali šele navadni borci, katerim je spis namenjen! Stavek o „moji zmoti“, ki da je vzrok 12.000 smrti, pa ni vreden niti zavračala, ker ni bil tako mišljen, kakor je K. potrdil s svojim popravkom v mojem izvodu, niti bi temu nihče ne verjel.

Nato še: Zavračam odločno stavek, da „sem se uvrstil med tiste, ki delajo spor med zamejsko slovensko skupnostjo“. Je to, da sem v določenih primerih drugačnega mnenja kot dr. K., že spor? Mislim, da sem pisal vedno dostojno, nikdar osebno prizadeto, na podlagi svojega osebnega doživljanja, spominov, literature, dokumentov in prič, kolikor jih imam seveda na razpolago, nikdar pa ne, da bi namenoma razkrajal skupnostne vezi, najmanj pa, da bi iskal sebi kakšen politični vpliv. Zato sem tudi za odgovor izbral objektivno formo stvarnega pojasnila, ki se od mene zahteva, in ne oblike intimnega pisma, ki ga ne znam napisati — za javnost.

Po tej uvodni opazki naj odgovorim na direktne očitke.

1. očitek: Pred pričami si že tu v Argentini povedal, da je dr. Miha Krek v Rimu vedel, da bodo Angleži Rupnika zopet aretirali in izročili, in da si preko Kreka to vedel tudi Ti. Si kedaj pomislil, kaj bi za generala Rupnika pomenilo, če bi po razočaranju v Serviglianu prišel k njemu Ti, ki Te je poznal kot mojega mentorja in prijatelja in si kot tak sedel za njegovo mizo, ter mu prinesel vsaj opozorilo, če že ne pozdrav dr. Mihe Kreka? — Nočem postaviti vprašanja, kaj bi storil jaz, če bi se na pr. za časa Rupnikove „protivnosti“ do politikov pod okupacijo tata Remec znašel samo v približno sličnem položaju, da ne govorim o grozni smrti, ki je takrat čakala tata Rupnika... — Lahko Ti pa naložim častno dolžnost, da pred slovensko zgodovino s človeško razumljivimi razlogi pojasniš to svoje zadržanje, predno boš za zgodovino zapustil dvom o R. odnosih do politikov.“

Odgovor: Gre namreč za to: nekoč je dr. Krek v Rimu opozoril ravn. Remca, da je informiran o nekem spisku, v katerem Tito zahteva ponovno določene ljudi nazaj, med njimi Remca, Rupnika itd. (Remec se je kmalu

na to, ko je dobil od brata s horoške sporočilo, da so ga tam iskali, umaknil v neki samostan v bližini Rima in začel pripravljati dokumente, da odide kot „siv“ v Argentino). Jaz sem bil tedaj zraven in sem si mislil: 'Ko bi mogel, pa bi šel Rupniku povedat, naj se skrije!' To sem nekoč povedal dr. K., ki mi stavlja zdaj zgornje vprašanje, kot da sem vedel, da „bodo gen. R. aretirali in izročili“. To mi je zdaj javno očital že drugič! Devet mesecev prej (Tabor sept. 1964, 182) je pisal podobno:

„Ali pomeni reševanje in skrivanje to, da dr. Tine Debeljak ni šel obvestit gen. Rupnika, ko je dr. Miha Krek že vedel, da ga bodo Angleži na ponovno jugoslovansko zahtevo zopet zaprli. Samo topel človeški pozdrav bi takrat v Rupnikovi osamelosti in razočaranju pomenil mnogo.“

Ne gre za to, da K. enkrat govori o „aretaciji in izročitvi“, drugič o „zaporu“ (to zadnje bliže času, ko sem mu povedal), ampak za to, ali bi res jaz mogel rešiti tedaj gen. Rupnika? Morda sem bil tedaj v Rimu res tako naiven, da sem si mislil, da bi mi general samo na moj hamletovski poziv: „Ofelija, pojdi v samostan!“ takoj sledil? Danes namreč vem, da ga je vsa okolica, v kateremkoli taborišču je bil, nenehoma opozarjala na nevarnost in ga silila, naj se skrije. Vsi so bili pripravljeni pomagati mu po svojih močeh. Od najbolj preprostega domobranca do ministrov. Domobranca gg. G. in B. sta mi pravila, da sta ga srečala v Fermu na cesti izven taborišča in ga opozorila: „Za božjo voljo, g. prezident, zakaj se ne skrijete?“ In odgovoril jima je: „Nič se ne bojte, mene ne bodo dobili. Če me bodo mislili vrniti, imam tu...“ in pokazal je na bluzo. Po pričanju g. P. je tam nosil všito britvico. V istem taborišču je bilo nekaj časa z njim celo več članov Narodnega odbora (dr. Koeteler in drugi), ki so mu vsi posredno svetovali previdnost. G. R. Petriček mi je pravil, kako so mu najeli celo sobo izven taborišča, kamor so mu nosili hrano, ki so mu jo iz taborišča pošiljali Hrvati in ga obiskovali — mlajša liberalna družba — vsak večer. Tedaj se mu je g. Petriček ponudil, da mu preskrbi v nekem samostanu v bližini varno skrivališče, pa je odklonil. To vse še prej, preden bi jaz mogel priti do njega. Ko je bil v zadnjem taborišču pri Tarantu, so ga Hrvatje prosili, naj zbeži. Hrvatski književnik g. N. mi je rekel: „Nije hteo. Bio je poštenjačina sa mentalitetom starog austrijskog oficira ko naš Kvaternik. Zato su zaglavili obojica.“ Druga slovenska priča g. K. pravi: „Angleži so napovedali, da pridejo ponj. Vsi smo to vedeli. General jih je celo čakal pred silosom, ki je bil prirejen za stan. Vodja taborišča mu je rekel, naj se umakne vsaj v drugi silos zraven, kamor ne bo pustil komisije. Ni hotel. Počakal je komisijo. Tej sami je bilo nerodno, želela bi, da ga ne bi dobila. Vprašali so ga: „Pa niste kaj pozabili in bi radi odšli iskat?“ „Ne, vse imam,“ je bil odgovor. Tako ga je komisija odpeljala iz taborišča. Kakor sem informiran, je vrhniški župan Hren bil pripravljen v Rimu na Via dei Colli preskrbeti dokumente kot vsem „sivim“. — To so dejstva, za katera jaz takrat nisem vedel in ki govore za to, da bi moja beseda, če bi prišel do njega, pomenila toliko kot vsi prigovori do tedaj.

Vedel sem pa, da je bil tedaj v Rimu sin gen. Rupnika Evgen, ki se je svobodno gibal in mu je bil gotovo znan očetov položaj; bil je pri četnikih. Bil je v Rimu tudi polkovnik Novak, njegov bivši poveljnik, Mihailovičev zastopnik, v dobrih zvezah z zavezniki! Vsi ti bi bili bolj poklicani in bi laže uspeli pri generalu in pri zavezniki, kakor pa jaz... ki sem svojo željo samo tiho gojil v srcu, pa je nisem niti izrazil dr. Kreku, da je ne bi razlagal kakor željo po turistični avanturi...

Sicer pa ta pasus v odprtem pismu ni naperjen toliko proti meni kakor proti dr. Kreku in politikom, ki „niso imeli zanj dobre besede ne pozdrava“. Tu pa naj govori dr. Krek sam. V Ameriški domovini 21. dec. 1965 je opisal, nič več in nič manj, kot svoj obisk v taborišču jeseni l. 1945. Najprej opisuje težave, ki jih je imel, ko ga tudi kot bivšega jugoslovankega ambasadorja pri zavezniški sredozemski komisiji v Rimu niso pustili vanj. Šele, ko se je spomnil, da je bil to dan rojstnega dne kralja (6. sept.) in da hoče za ta dan pozdraviti vojake, so mu dovolili vstop — izjemoma. Tu se je srečal z gen. Rupnikom, „se ljubeznivo pozdravila in skupno sta odšla na prostrano dvorišče, se tam sprehajala in govorila. Zagotovil sem ga, da sem mu na razpolago, pripravljen storiti zanj, kar morem. Ko je general kazal velik optimizem o svojem položaju,“ pravi Krek: „Da ne bi generala užalil ali potrl, sem mu kar moč previdno razložil svoje dvome in pomisleke. Na koncu sem rekel „Bog daj, da bi se jaz motil in da imate Vi prav. Vendar za vsak slučaj, če bi bilo treba, bom vedno rad storil, kar morem, samo recite.“ Nato sva z generalom še hodila po dvorišču in ga precej obšla. Delal sem to namenoma. Zelo iskreno, prijateljsko sva se poslovila.“ To srečanje je dr. Krek ponovil tudi za Vestnik 1966, števil. 3—4—5 (str. 88 dalje), kjer še dodaja, da je takoj, ko je izvedel za ponovni zapor gen. Rupnika, poslal salezijanca dr. Šaruga za njim v Južno Italijo, kjer so ga imeli zaprtega pod šotorom in zastraženega za vrnitev, da bi ga rešil. Pa ni bilo več mogoče. Dr. Šaruga je prišel samo toliko do njega, da je dobil od generala še testament, ki sta ga nato z dr. Krekom poslala gen. gospe.

Po vsem tem je dokazano, da je dobra beseda prišla od politikov, da pa ni bilo volje od strani gen. Rupnika. Po sredi je bila njegova vojaška čast in mirna vest, pa preveliko zaupanje...*

* Naj tu omenim, da sem pri zadnji vprizoritvi Eliotove tragedije Umor v katedrali mislil na generala Rupnika ob besedah — ne da bi jih popolnoma apliciran nanj — ki jih je cinično govoril četrti vitez — morilec nadškofa, ko je opravičeval svoj umor: „Kdo je umoril nadškofa? Jasno je povedal, da ga bodo doma umorili, pa se je vrnil iz Francije... Nas (morivce) je privedel na rob potrpljenja. Iz njegovega obnašanja je vidno, da se je odločil za mučeniško smrt. Bi bil še vedno lahko ušel... Vsaj toliko naj bi se nam umaknil, da bi se ohladila naša pravična jeza... To pa je prav tisto, česar ni maral. Vztrajal je v tem, da morajo biti vrata odprta. Ali je potrebno še kaj več govoriti? Mislim, da boste ob teh dejstvih brez obojavljanja izrekli sodbo: samoumor iz duševne neuravnove-

Kar pa se tiče „tata Remca v samo približno sličnem položaju“, naj mimogrede omenim, da je bil on v takem položaju meseca novembra in decembra l. 1944 v Ljubljani, ko so vidne politike vseh strank odpeljavali v Dachau. Tedaj se je skrtil k g. Francetu Sturmju st. v Trnovi dvakrat po več kot teden dni — prvič pred njegovo smrtjo 10. 12. 1944 — drugič po njej. Obakrat sem mu jaz delal družščino „v skrivališču“. Ni bil to strah, bila je previdnost. Prepričan sem pa, da bi tedaj dr. K., če bi ga prosil, storil vse, da bi ne prišlo do izročanja v koncentracijsko taborišče.

Mislim, da sem „človeško umljivo razložil“ nepomembnost moje eventualne intervencije, četudi bi me poslali tja, pa magari z vizitko dr. Kreka. Ne dobil bi niti vstopa.

2. o č i t e k : „Tudi boš moral za zgodovino pojasniti priznanje že pred živimi pričami, da si me isto noč dne 2. maja 1945, ko sem po prezidentovem nalogu mrzlično iskal vsaj nekatere člane Narodnega odbora za razgovor o konkretni realizaciji tega, kar sta prosila dr. Basaj in dr. M. Zaje v spomencu tega dne opoldne, nalašč vodil za nos, čeprav si vedel, kje je bil vsaj ravnatelj Remec, ki je na sestanku pri škofu dne 28. aprila 1945 nastopil kot predstavnik tam zbranih politikov.“

Odgovor: Da, res sem tedaj dr. K. vodil zavestno „za nos“. Prišel je z motorjem iskat ravnatelja Remca na razgovor z generalom Roesenerjem. Remec je bil doma in se ni odzval dr. K. Jaz sem mu rekel, da ga ni doma, in sem potem celo šel z njim iskat Remca k njegovemu bratu inženirju, kjer ga seveda nisva dobila. Vzrok tej „potegavščini“ leži v tedanji politični situaciji. Ko je bil dne 30. aprila Narodni odbor pri gen. Roesenerju z gen. Rupnikom (dogodek je opisal dr. Bajlec), je nemški general grozil, da bi dal vse člane NO postreliti, če ne bi obljubil prej generalu Rupniku, da jih bo sprejel. Tudi pri odpustu jim je znova zagrozil v istem smislu. Drugi dan so opazovalci NO opazili v bližini nemške komande sumljive ljudi iz vrst OF, kar jim je dalo misliti. Dne 2. maja dopoldne je bil general Krener pri generalu Roesenerju, ki ni „drznosti“ NO imenoval samo „upor“, ampak jo označil za naravnost „napad nanj“. Tedaj je pokazal generalu Krenerju pismo partizanskega poveljnika (menda Peka Dapčevića), v katerem ta obljublja generalu Roesenerju in vsej njegovi vojski prost umik iz Slovenije, če jim izroči — škofa Rožmana, generala Rupnika, vse člane NO, generala Krenerja in višje častnike domobranstva (o tem piše dr. Bajlec — Vestnik 1962, 85,— in potrjuje tudi general Krener). Odhajajočemu generalu Krenerju je Roesener še potrdil, da so „pogajanja s partizani v teku“. Tako je NO dobil direktni dokaz, da so bile sumnje o ljudeh iz generalove okolice opravičene in da Nemci in partizani barantajo za njihove glave. Prepričani so bili, da se Nemci ne bodo vzdr-

---

šenosti. To je najmilejša sodba, ki jo je mogoče dati o človeku, ki je bil kljub temu velik mož“ (Prevod F. Papeža).

In tako ubiti nadškof je svetnik Bekert, in Eliotova drama je dobila Nobelovo nagrado.

žali nobene zvijače, da jih dobe v roke. Ko je ta večer prišel dr. K. kot odposlanec generala Roesenerja, ki vabi člane NO k sebi, se mu seveda ravnatelj Remec ni odzval: „Ne zaupam mu (namreč generalu Roesenerju), pa tudi nočem imeti z njim ničesar opraviti. Pošlji ga k dr. Zajcu, ki je določen za zvezo, ali k predsedniku dr. Basaju.“ Tako sem ga „potegnil za nos“. Kakor sem pozneje zvedel, so se tisti dan oglasili (ne vem, kdo) pri dr. Basaju, okrog polnoči, z avtom. Dr. Basaj je sumil, da skrivnostni obisk velja njemu, zlasti še, ko so po razgovoru s hišnikom začeli trkati in razbijati njegova vrata. Dr. Basaj je naročil služkinji, naj ne odpre in naj reče, da ga ni doma. Sam pa je poiskal vrv za perilo, jo pritrdil na okno shrambe, se po vrvi spustil na dvorišče in se skril v sosednji stavbi. — Torej tudi on ni zaupal Roesenerjevemu pozivu in je ravnal pravitako kot jaz. Remec in Basaj sta si branila življenje in odklanjala ponoven stik z generalom Roesenerjem, v katerega rokah je bil v tistem hipu dr. K. lahko kurir velike zgodovinske nujnosti — kot misli on — ali pa tudi orodje — pastí, kot so mislili drugi... in ne brez osnov...

3. O č i t e k : K natančni analizi vseh komponent si obvezan tembolj, ker Ti generala Rupnika nisi slišal govoriti samo na Kongresnem trgu, ampak si sedel za mizo in ga spoznal v najbolj intimnem krogu, kjer edino je zavoljo svojega položaja lahko spustil svoje svobodno mišljenje (ne življenje, ki je tiskovna napaka). Še pred štirinajstimi dnevi si mi potrdil, da si še vedno pripravljen podpisati, kako se je ob tisti priložnosti prezident izrazil. Pričakoval bi torej, da boš kot analitični pisec v svojem članku uporabil vsaj ta svoj neposredni spomin. Tega nisi storil.“

Kakšen je ta neposredni spomin? Bil sem med edinimi, zares izbranimi svati pri poroki prezidentove hčerke z dr. Kociprom. Poleg družinskih članov samo še škof dr. Rožman, poveljnik domobranstva polkovnik Krener in podpolkovnik Vizjak, zastopnik domače vasi, z gospema in jaz z ženo. Nihče drug. Najintimnejši krog. Po obedu pa vstopi v to družbo z velikim šopkom rož nemški oficir, o katerem so vsi vedeli, da se po „dolžnosti“ giblje vedno v prezidentovi bližini. Z generalom Rupnikom sva sedela na divanu, ko vstopi ta oficir. Prej ko vstane, general zakolne proti meni: „Še tukaj ne moremo biti brez teh prekletih hudičev!“ Če moremo tako izjavo v družinskem krogu spričo vsiljenca, o katerem je znano, da je vohun, vzeti kot politično izjavo, kulturnemu, ne političnemu delavecu, je stvar presoje. Zato je nisem navedel v svojem članku. Če pa naj služi za dokaz generalove osebne slovenske zavesti, jo z največjim veseljem podajam javnosti in jo podpisujem kot avtentično.

To so tisti trije glavni očitki, ki so mi stavljene v odgovor skoraj v ultimativni obliki in na katere javnost čaka mojega pojasnila. Mislim, da sem ga dal in zdaj naj sodi, ali sem se „opravičil“ pred zgodovino in pred svojo častjo.

Clara pacta, boni amici!

V praznem, toda z vsem luksuzom namazanem trobilu za špansko govoreče kaline „REVISTA“, ki jo izdaja NIP Borba v Beogradu, je v št. II-1966 neki Petar Bogunović dobesedno takole popisal Titov komunistični red, za katerega je bilo prelite toliko krvi. — Op. ur.

Od prvega joka do zadnjega vzdihla mora povprečni državljani iti skozi tisoč in en postopek, katerih vsak je hujši in bolj zamotan od prvega. Gosto vejevje administrativnega grmičevja ga zajame v svoje tipalke in ga ne izpusti več, dokler ni v zato določeni knjigi primerno zapisano, da že ne pripada več svetu živih bitij.

Moderna birokracija je nepopustljiva. Zanj nikdo ne obstaja, dokler tako vidnega dejstva ne potrdi, opečati in podpiše pristojen funkcionar; in nič ne pomaga, da truplo leži tri klaftre pod zemljo, če smrt ni zapisana v za to določeni knjigi.

Ni treba omenjati, da je preprosto dejstvo, če se je neizurjena tipkariča zmotila in izpustila iz priimka eno samo črko, že zadosti in kar preveč, da vaš zakon in vaše šofersko dovoljenje ne veljajo nič.

Našo birokratsko filozofijo je kaj lahko zajeti v poznani ljudski pregovor: „Zakaj enostavno, če gre tudi komplicirano?“

Vzemimo za primer uradnika, ki se je po dolgih letih prenašanja nevesčnosti kot najemnik odločil postaviti lastno hišo. Navidezno je stvar kaj enostavna: Vzor državljana hoče pomagati pri rešitvi težkega socialnega problema in kar mimogrede še osvoboditi družbo neprijetnega bremena. — Po vsej logiki bi torej mislili, da je skupnost podvzela vse potrebne mere, ki naj bi zravnale pot k uresničitvi tako vzvišenega stremljenja. Toda, namesto da bi njegov trud bil olajšan, skromnega vlagatelja tako-rekoč zaduši kopica prošenj, postopkov in potrdil, ki jih zahteva mreža zveznih, republiških, komunalnih in mestnih zakonov, dekretov in uredb.

Ne smemo se torej čuditi, da je pritožba, ki jo je vložil na zvezno skupščino državljani zaradi postopkov, ko se je odločil postaviti lastno hišo, odkrila, da se je za to moral obrniti 358-krat na različna pristojna mesta...

Kajpak; saj je uprava zastopana v letnem proračunu izdatkov s postavko 900 tisoč milijonov (900.000.000.000.—) dinarjev, ki pa še teži navzgor. — 119.000 nameščencev iz leta 1952 je ob koncu minulega proračunskega leta (1965) že narastlo na skoraj 790.000 ljudi. Poleg tega je bilo uporabljenih samo za ureditev novih upravnih mest okrog 360 tisoč milijonov (360.000.000.000.—) dinarjev. Kar pa je še hujše, je dejstvo, da od vsakih deset nameščencev, ki ne vršijo gospodarskih dejavnosti, vsaj eden opravlja povrhu še čisto birokratične posle.

Vsakdo dela povprečno 35 do 40 let. Po teh letih nastopi jesen življenja in človek pričakuje zaslužen odmor. Toda tega ni mogoče doseči tako enostavno, kajti birokracija še ni izrekla svoje zadnje besede. Bodoči

upokojenec bo moral prej izčrpati vso potrpežljivost in potrošiti svoje zadnje sile pod resničnim plazom potrdil, spričeval, preiskav in postopkov, ki se jim mora podvreči, da bi končno dosegel svojo zasluženo pravico do sanjanega pokoja.

V javni zdravstveni službi se uporabi trikrat več časa za predhodne birokratske postopke kot za zdravljenje bolnih. Enostaven recept zahteva celo vrsto zamotanih procedur, za katere je včasih potrebno deset ali celo več podpisov.

Obveznost dveh ali celo več formularjev je postala resnična epidemija, ki grozi, da se bo razširila tudi na najbolj osnovne človekove potrebe...

Nekaj gnilega je v deželi Titovi

Kljub temu, da so zunanje-politični komentarji svetovnega tiska že nekaj časa dali sklepati na nek pomemben dogodek v Titovi Jugoslaviji, je odstranitev zloglasnega, krvavega Aleksandra Rankovića vendarle presenetila svetovno mnenje kot strela iz jasnega neba. Izmed množice komentarjev, ki so spremljali novice, TABOR prinaša za svoje bralce poročilo, ki ga je pod debelim naslovom *Titov delfin Ranković odstranjen*, poslal iz Beograda Dino Frescobaldi za ugleden milanski list „Corriere della Sera“ (Milano, 4. 7. 1966) — Op. ur.

Aleksander Ranković, po Titu najmočnejši mož Jugoslavije, podpredsednik republike, tajnik centralnega komiteja Lige komunistov, organizator in več kot dvajset let glava politične policije, ki je veljal za maršalovega delfina, je bil pahnjen iz vseh svojih funkcij in istočasno dejansko tudi iz centralnega komiteja partije.

Kar se je zgodilo v Jugoslaviji z odstranitvijo Rankovića in njegove desne roke Stefanovića (notranji minister — op. ur.), ima povsem značaj pravega državnega udara, če ne upoštevamo gotovih simboličnih vidikov oblasti, ampak tukajšnje dejansko stanje. Ni nobenega dvoma, da je Ranković — ne zaradi ugleda, ampak zaradi dejanske oblasti — še pred nekaj dnevi veljal za najmočnejšega moža Jugoslavije. Poleg tega, da je bil podpredsednik republike, je bil pravi gospodar partije in poveljnik mogočnega policijskega stroja s tajno policijo. Zgradil je sistem prestrezanja in prisluškovanja razgovorov, ki ni prizanašal nikomur. Kajpak je bil prvi, ki ga je Ranković nadziral, sam Tito. Kako naj bi pač bilo drugače, ko pa je vse teklo skozi Rankovićeve urade?

Toda Ranković je vendarle padel. In kakor vidimo, je zgrmel na tako neznamen način, da v deželi sploh ni bilo niti najmanjšega odjeka. Kot je vidno, Beograd in vsa Jugoslavija nista bila nikdar v večjem zatišju in se nista nikdar manj zanimala za politiko kot te dni.

Potreba se je zares vprašati, kaj se je zgodilo — ne toliko z ideološkimi pripadniki stališča, ki ga je zastopal Ranković, temveč predvsem

s tistimi, ki so sestavljali mrežo njegove organizacije in ki so samo na ta račun živeli?

Veliko „čistko“ je naznanil sam Tito. S tem so se torej znašli v nevarnem položaju funkcionarji in člani aparata, katerih število je težko predvidevati, pa je na vsak način pomembno. Na ta način je revolucija zajela vse one, ki so toliko let predstavljali ključne položaje in najbolj delikatne plasti jugoslovanskega državnega ustroja.

Če skušamo motriti dogodke z zgodovinskim pogledom, nas mika trditev, da je Rankovićev padeč samo epizoda v tekmi za Titovo nasledstvo in je prišlo do njega prej kot je bilo predvideno.

V Jugoslaviji čas protisrška. Gospodarska reforma minulega leta je sprožila proces, ki je z gospodarskega področja danes že preskočil v politiko. Vse nas navaja k mišljenju, da se revolucija ni zgodila samo spričo paradoksnega državnega udara, katerega je vodila večša roka samega državnega poglavarja, ki se je brihtno postavil na stran nove struje tudi za ceno razbitja stroja, ki je vzdrževal njegovo lastno oblast.

V kratkih besedah je prišlo do udara takole: — Leta 1962 je bila razglašena prva jugoslovanska gospodarska reforma. Bil je napravljen poizkus, postaviti narodno gospodarstvo na solidne temelje mednarodne kompetence in je zato bilo govora o naslonitvi na dolar. Leto nato je reforma propadla, Kardelj je napravil svojo autokritiko, mnogi tehniki so končali v zaporih in Tito je prevzel po govoru v Splitu, absolutno oblast v partiji.

To je bil Rankovićev trenutek. Tekma s Kardeljem za nasledstvo je bila očitno odločena.

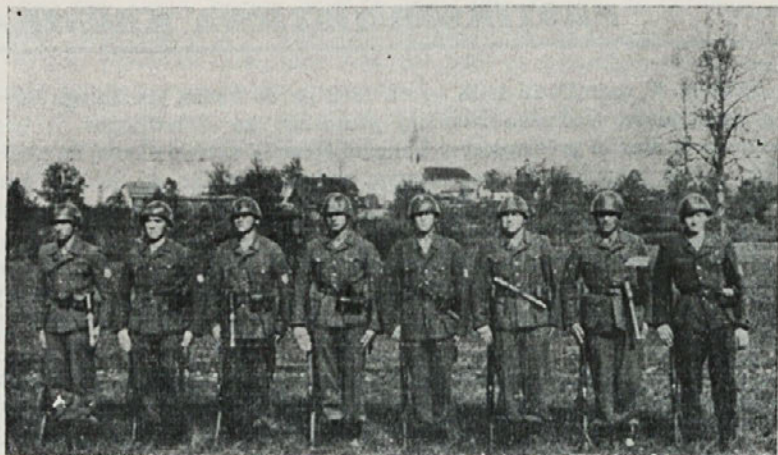
Toda pred letem reformatorji preidejo ponovno v napad. Tokrat so mere vse bolj temeljite in radikalne. Pride do uporabe liberalnega jezika; kajpak samo še na gospodarskem področju. — Je to trenutno sredstvo v težnji k uresničitvi procesa ali iluzija, da ga bo mogoče omejiti samo na gospodarsko polje? — Nekateri se nagibajo k tej, drugi k oni hipotezi...

Stranka zasluži, da je to samo prehodna stopnja in se trese za izgubo avtoritete. Reforma postane zmedena, Ranković in njegovi računajo s polumom. Na videz je bitka dobljena. Problemi jugoslovanskega gospodarstva so pregloboki. Prilagoditev na zakone trga ne zadostuje, ko pa so strukture države še prepojene z avtoritarnostjo in birokracijo. Tu stopi pred reformatorje potreba, da prenesejo diskusijo na politično raven.

Toda državna in partijska birokracija reagirata. Ranković požene kolo, dá razširiti glasove, da se je Tito odločil umakniti in zadržati samo nominalno funkcijo državnega poglavarja. Sebe predstavlja v očeh vsega sveta kot Titovega sigurnega naslednika, računajoč, da bo s tem premagal vsak odpor. Kdo se bo namreč upal upirati jutrišnjemu gospodarju?

Toda 1. julija Tito skliče naravnost na otok Brioni plenum centralnega komiteja Lige komunistov. Samo še ob času madžarske revolte se je plenum sestal na maršalovem otoku. To dejstvo je moralo dati razumeti, da bodo podvzeti izredni koraki. — Tito govori, in kot še nikoli poprej je njegova razlaga „sól na odprto rano“. Govori, da ni povsem siguren, kak-

Dobili smo sliko osmih domobrancev. Osmero mladih levov je stalo na mrtvi straži slovenskega poštenja, ko je krvava rdeča izdaja zasadila okupiranemu narodu nož v hrbet. Kje je bila slika posneta? Kdo so bili ti strumni fantje? Če ste živi, soborci, javite se nam! Če so mrtvi, preživeli, spomnite se junakov na straneh Tabora!

Šro reakcijo bo izzvala njegova odločitev z ozirom na čvrstost dežele in z ozirom na jugoslovanski ugled v inozemstvu. Nato ožigosa „anomalije“ (kar pomeni: zlorabo varnostne službe) in ugotovi, da je partija zapravila zaupanje naroda. Obtoži Rankovića, da je komplotiral za nasledstvo in ga končno pozove, da pripomore, da to, kar se mora zgoditi, ne bo imelo škodljivih posledic za narod...

Na tem mestu napravi Ranković prvo autokritiko. Naprti si nekatere „moralne“ odgovornosti, toda skuša ovreči „politične“ obdolžitve. Stefanović, ki najbrž še ni pravilno zapopadel, kaj se dogaja, je bil trmast. Zanika, da bi nastavljal mikrofone in druge aparate v urade in stanovanja visokih jugoslovanskih voditeljev, in kažoč na prisotne pozove: „Kličite na odgovor tistega, ki jo to lahko napravil!“

Toda Rankovićeve zvezde se je že utrnila. Drug za drugim se člani centralnega komiteja oglašajo k besedi in soglašajo s preiskovalno komisijo, za katero so šele sedaj zvedeli. Med njimi so taki, ki dodajajo, da jim Rankovićeve autokritika ni zadosti. Nikdo ga ne brani. Drugi izkoristijo priliko in pokaže na ideološko krizo partije. Bivši podpredsednik Vukmanović—Tempo ugotovi: „Naša partija ne ve, kaj hoče!“ Našteje vrsto oddaljitev od partijske linije zadnje čase...

Nato kajpak Ranković napravi autokritiko brez pridržkov. Prevzame tudi politično krivdo in prizna, da „je uporabljal hujše metode kot Stalin“. Skruši se. Poniža se...

PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA

Razlika. V zadnjih 15 letih — od 1950 pa do konca preteklega leta — se je prebivalstvo Zahodne Nemčije pomnožilo za 9 milijonov. V istem razdobju se je število prebivalcev v Vzhodni Nemčiji skrčilo skoraj za poldrug milijon. Vzrok zmanjšanju prebivalstva v delu Nemčije, ki je pod komunistično oblastjo, je predvsem bežanje ljudi v svobodno Nemčijo, v manjši meri pa tudi nazadovanje števila rojstev.

Sovjetija zopet kupuje žito. Po trgovinski pogodbi, ki sta jo konec junija t. l. podpisali v Moskvi Kanada in Sovjetska zveza bo prva dobavila slednji v prihodnjih treh letih 9 milijonov ton žita in moke v vrednosti 800 milijonov dolarjev.

Sovjetska zveza potrebuje letno 70 milijonov ton žita za prehrano svojega prebivalstva, ki šteje 230 milijonov duš. Lansko leto so navzlic vsem naporom v poljedelstvu pridelali komaj 59,6 milijonov ton žita.

Komunizem v Argentini. Po najnovejših podatkih ima argentinska komunistična partija okoli 150.000 članov in nad 200.000 simpatizerjev, od katerih bi se približno 60.000 moglo označiti kot „aktivisti“. Partija razpolaga z „udarno silo“, ki šteje okrog 8.000 pripadnikov obeh spolov. Poleg tega ima še „oborožene oddelke“, katerih jačina se ceni na 45.000 in ki predstavljajo njeno „vojaško rezervo“. Partija je tesno povezana s „Koordinačijskim uradom komunističnih strank in delavcev“, ki ima svoj sedež v Pragi. V stalnih je stikih s komunističnimi strankami Čehoslovaške, Kube, Vzhodne Nemčije, Francije in Sovjetske zveze. Tehnično-ideološke instrukcije in pravitko finančno pomoč pa dobiva iz Italije.

MNENJA IN VRENJA

Vladimir Vauhnik: NEVIDNA FRONTA

Izdala in založila „Svobodna Slovenija“. Tatisnila Tiskarna Vilko SRL Buenos Aires, 1965, str. 445.

Napoved knjige spominov bivšega jugoslovanskega vojnega atašeja v Berlinu polk. Vladimírja Vauhnik je vzbudila splošno zanimanje. To predvsem zato, ker smo po vojni v zdomstvu večkrat brali, da je polk. Vauhnik v času komunistične revolucije pod tujo okupacijo vodil v sami Ljubljani nekakšno nad vse pomembno obveščevalno središče za zahodne zaveznike. Pred izidom knjige je njegovo tovrstno dejavnost nekdo celo primerjal s proslulima slučajema dr. Sorgeja in Cicerona...

Zato smo pač trdno upali, da bo Vauhnikova knjiga odkrila ozadje cele vrste dejstev, ki bodo v mnogočem osvetlila problem našega protikomunističnega odpora in mogoče dokončno tudi njegov tragični konec ob zaključku druge svetovne vojne.

Ko smo knjigo končno dobili v roke, smo opazili, da so Vauhnikovi spomini razdeljeni na dva kosa. Zato moramo tudi našo oceno postaviti na dva višika. Predvsem zato, ker vsak del zase predstavlja povsem različno obdobje Vauhnikovega delovanja in življenja, pa zato tudi različne okolnosti, ki so vplivale na njegovo miselnost, predstavljajo različne temelje, na katere moramo postaviti izhodišče za naše mnenje o knjigi.

V prvem delu, ki ga Vauhnik imenuje „Na preži“, so obsežni spomini vojnega atašeja od leta 1937 pa do jugoslovansko-nemške vojne; pomeni, najusodnejša leta ne samo za Jugoslavijo, ampak tudi za svetovno zgodovino.

Svoje delo je polk. Vladimir Vauhnik v teh letih ne samo temeljito in častno opravil, temveč ga je v knjigi spominov tudi tako mojstrsko popisal, da je ta del postal edinstven v literaturi našega jezika in bo kot tak ostal za dolgo dobo ne samo pomembno pričevanje časa, ampak tudi resnično neizbežen priročnik bodočim rodovom, kadar se bodo odločali vzeti usodo svojega naroda resno v roke.

Ne samo, ker poznana dejstva, ki bi jih zlohotni ali celo samo površni opazovalec pod prizmo poenostavljanja z lahkoto ožigosal vsaj kot Vauhnikov idejni kompromis ali kar kolaboracionizem, pod prizmo resnega osvetlenja realno danih političnih komponent postanejo v luči neizbežni okoliščin mogočen dokaz vestnega izvrševanja dolžnosti na odgovornem mestu v službi naroda in domovine, ampak tudi trezen opis opravljenih nalog brez vsakršnega prikrievanja ter čustvenega ali na učinek preračunanega prikaza, so v tem delu knjige prvi, pa obenem že tudi klasični primer v naši tovrstni literaturi.

Njegova analiza vojno-političnih dogodkov, ki so bili poprišče njegovega delovanja, pa pravilni sklepi, ki so služili kot tvarina za njegovo zadržanje in uradna poročila na merodajna mesta, samo potrjujejo oceno generala Leona Rupnika, ki je v polk. Vladimirju Vauhniku gledal enega izmed naših najbolj sposobnih generalštabnih oficirjev tiste dobe in zato tudi zastavil ves svoj nedvomen vpliv na pristojnih mestih, da je bil v tistih usodnih letih prav Slovenec Vladimir Vauhnik poslan za vojnega atašeja v nacistični Berlin.

Ob branju tega dela Vauhnikovih spominov moramo neizbežno pomisliti, kako vse drugačna bi bila danes ne samo podoba Jugoslavije, ampak tudi Evrope in celo dobršnega dela sveta, če bi merodajni na odgovornih mestih v Beogradu pravilno vrednotili Vauhnikova poročila in izvajali odgovorne sklepe; saj je točil samo čisto vino, „ker je gledal stvar kot je, ne pa, kot si jo drugi žele“, kakor pravi o njem na začetku knjige njegov takratni diplomatski tovariš dr. Frido Pogačnik. Zato bo mogoče dati dokončno sodbo o tem Vauhnikovem delu in ga postaviti na pravilno vrednostno lestvico zgodovinskega dokumenta šele, če bodo mogoče kedaj prišla na dan njegova uradna poročila, ki jih je pošiljal na merodajna mesta v Beograd, pa tudi zasebna pisma, ki jih je Vauhnik tista leta pisal svojemu zaščitniku in prijatelju gen. Leonu Rupniku in drugim.

Po takšnem prvem delu bo braleca, ki bo pričakoval konkretnih primerov za primerjavo Vauhnik z dr. Sorgejem ali Ciceronom, drugi del spominov, ki jim je dal naslov **BBZ**, pustil na tešć.

Kajpak bistra vojno-politična analiza, ki v glavnem izpolnjuje tudi vsebino drugega dela in dopušća primerjavo z vojno-političnimi komentarji Liddell Harta, analizo Johna R. Deana, spomini W. S. Churchilla, Žukova idr. še nedvomno kaže na strokovnjaka izrednih kakovosti. Toda pozorni bralec se ne bo mogel znebiti občutka, da nad vsem visi kot Damoklejev meč obupen precep, ki je ujel Vauhnik prav kot vrsto naših ljudi takoj ob koncu druge svetovne vojne, ko je v Švici pisal svoje spomine. — Upravičeno sumimo, da se je Vauhnik sam tega zavedal in zato njegovi spomini niso prišli na dan še za njegovega življenja.

Pri tem moramo imeti pred očmi, da se je Vladimir Vauhnik vrnil v Ljubljano po aktivni službi v Paveličevi hrvaški vojski, zaradi česar je bil po odloku gen. **Draže Mihailovića**, takratnega vojnega ministra kraljeve jugoslovanske vlade pri zaveznikih, skupaj s še drugimi 541 častniki bivše jugoslovanske vojske degradiran. Vauhnik sicer na nekem mestu v spominih to omenja kot svojo lastno domislico, da bi tako zvodil za nos nemško tajno policijo, ki naj bi mu bila stalno za petami. Toda takšna razlaga bi v posledici morala veljati še za ostale častnike, ki jih je skupaj z njim doletela enaka usoda.

Tudi se moramo spomniti, da je bil polk. Vauhnik med aktivnimi organizatorji Vaških straž in so ga komunisti glasno razvpili kot sodelavca italijanskega obveščevalnega oficirja **Brama** v Ljubljani, kar še danes kaj lahko spravijo v zvezo z izjavo **Walterja Schellenberga**, ki jo prireditelji Vauhnikovih spominov v knjigi citirajo v smislu, kot da naj bi Vauhnik izjavil „pripravljenost pravtako delati“ za Nemce in pa da je Nemcem „nekdanji jugoslovanski polkovnik, ker je tekoče govoril italijansko, kmalu izvrstno služil v Italiji“.

Polk. Vauhnik je tudi bil skupaj s polk. **Ivanom Prezljem** in ppolk. **Ernestom Peterlinom** v vojnem svetu Slovenske Zaveze in je po pričevanju ppolk. Peterlina ob italijanski kapitulaciji (sept. 1943) prinesel za protikomunistične borce tako usodno obvestilo o izkrcanju zaveznikov pri Reki in Trstu ter sodeloval pri sestavljanju proslulega povelja za razpored „goščarjev“ po 8. septembru 1943, katerega žalostni spomin bo ostal za vse večne čase v naši zgodovini zvezan z Grčaricami in Turjakom.

Po vsem tem ne smemo predvsem pozabiti, da so bili potem, ko so zavezniki postavili na hladno **Dražo Mihailovića**, komunisti edini zaupanja vredni zavezniški družabniki v Jugoslaviji in da so le-ti nedvomno imeli zaradi mednarodne komunistične povezave mnogo dalje in bolj razpredene mreže svoje obveščevalne službe, kot bi jih mogel razpresti pri vseh svojih največjih sposobnostih polk. Vauhnik, ki povrh še ni razpolagal niti z nujnimi minimalnimi gmotnimi sredstvi.

Ker spričo vsega tega zastoj išćemo v vsem obsežnem drugem delu konkretnih primerov, ki bi šli preko okvirja, v katerega je bila zajeta de-

lavnost ogromne večine proti okupatorjem sovražno razpoloženega prebivalstva, ne da bi bila vključena v Vauhnikovo mrežo, in prav tako ne zvedmo, katero merodajno mesto naj bi njegove podatke sprejemalo in kakšni so bili konkretni rezultati njih ocene, se ne moremo znebiti vtisa, da je bila njegova centrala BBZ samo Vauhnikov konjiček, na katerem je prejezdil revolucijo na — nevidni fronti...

V tem je drugi del Vauhnikovih spominov podoba njegove osebne tragedije v miselnem precepu, ko je pod pritiskom splošnega razpoloženja in zmede pojmov ob zlomu nemške osvajalne politike pisal v švici svoje spomine, se je izpričani protikomunist Vauhnik moral nujno znajti pred spominom na žrtve, ki so padle na njegovi nevidni fronti, in se vprašati: Komu je vse to koristilo? In predvsem: Kaj so te žrtve, ki jih je Vauhnik moral vzeti na svoj račun, koristile narodu, ki se je pod okupacijo bil na življenje in smrt proti svetovnemu komunističnemu navalu?

Tudi za to smo izdajateljem Vauhnikovih spominov hvaležni, čeprav nam je Vauhnik odgovor na vprašanje ostal dolžen preko groba...

Vauhnikovi spomini so morali iziti! Zato prirediteljem za izpričano korajžo lahko samo čestitamo.

Vsak v svojem pomenu bosta oba dela ostala veliko pričevanje naše dobe, iz katerega bodo še pozni rodovi črpali koristne sokove, če bodo znali prepoznati pravilne zaključke.

Pi. Ka.

DA NE POZABIMO!

Če hoče slovensko domobranstvo slovenskemu narodu priboriti čim lepšo bodočnost, se mora notranje prekvasiti z ideološko podkovanostjo in z vsemi krepostmi, ki delajo pravega vojaka junaka, viteza in resničnega čuvarja svojega naroda. — Vsa na nas meja Evropa, vsi naši sosede — in posebej nemški narod — naj vedo, da je slovenski domobranec v borbi salamensko strupen in neodjenljiv, da je pa tudi sicer strogo discipliniran, poslušen in brez graje povsod, kamor ga vodstvo postavi, da brani svoj narod... Poleg tega pa je tudi pošten, značajan in dober človek, ki rad pomaga povsod, kjer more pomagati, ker vidi v vsakem poštenem Slovincu svojega brata. Nič ga ne more vreči iz tira, nobena neugodnost ga ne zbega, ker ve, kaj hoče. Slovenski domobranec je veren, bogaboječ kristjan in vsem svojim rojakom zgled brezgrajnega zadržanja. Takšen mora biti domobranec! Na takšne vojake bomo vsi ponosni in se bomo s ponosom sklicevali nanje, ko bomo stavili svoje zahteve. Zato vas pozivam, da začnete oblikovati iz slovenskega domobranstva ono elito slovenskega naroda, ki nas bo vedno in povsod vredno zastopala za dobro in srečo vsega našega ljubljenega slovenskega naroda.

Gen. LEON RUPNIK na mogočem protikomunističnem taboru pri št. Joštu, dne 9. julija 1944.

Inž. Anton Matičić,
predsednik konzorcija TABOR
Buenos Aires

Washington 10 juna 1966.

Poštovani Gospodine,

sa velikim sam bolom pročitao pismo Glavnog tajništva ZDSPB koje je Tabor objavio na strani 111, br. 4, 1966.

Prvo, osudjujem tu grupaciju Srba koja je bila pozvana na „spominsko proslavo“, te se iz meni nepoznatih razloga ti pozvani Srbi „niso odazvali“. Takav stav bih mogao da shvatim samo ako je bila pozvana još i neka fašistička grupacija Srba.

Drugo, verujem da ne služi interesima borbe protiv komunističke diktature u SFRJ ako za stav jedne grupe Srba javno zameravamo svim Srbima. Mi, Srbi, smo na žalost još gore medjusobno posvajani nego što su braća Slovenci. Ali, ovo je neoboriva istina, bezmalo svi Srbi zaista vole, poštuju i žele dobro braći Slovencima. Izuzetaka ima. Čini mi se da izuzeci jasno potvrđuju pravilo i da ne može biti obratno.

Treće, na domu je sada u modi da se komunisti koriste plaštem nacionalizma, te se sada čine većim nacionalistima od ikoga i šire mržnju među narodima Jugoslavije, a po starom principu „zavodi pa vladaj“. Ne smemo nasesti tom novom crvenom triku! Samo složan napor slobodara od Triglava do Djevdjelije može srušiti diktaturu Saveza komunista Jugoslavije. Potom neka oslobođeni narodi Jugoslavije plebiscitom odluče da li žele i dalje da žive u federativnoj ili konfederativnoj zajednici ili ne žele zajednicu.

Stegnimo bratski jedan drugom ruku, ne generališimo pri kritikovanju, i pomozimo narodima SFRJ da do slobode opet dodju.

Bratski Vam steže desnicu

Miloš Aćin-Kosta l. r.

DOMOBRANČEVI ZAPISKI

Spomladi 1944 se je priklatilo v okolico postojanke Velike Lašče večeje število partizanov z namenom, da postojanko uničijo. Na poveljstvo pa je prišlo pismo, da se želijo partizani pogovarjati o predaji postojanke. Seveda na tisto pismo ni nihče odgovoril. Odgovor smo imeli v bunkerjih in strelskih jarkih.

Naše patrolje so bile vedno na terenu in se vračale na postojanko z obvestili, kje se vse zbirajo partizani, koliko jih je po številu in kako so močni.

Sam sem šel s patroljo proti Rašici. Tam smo zavili v breg proti Malemu Osolniku, od tod pa proti Turjaku.

Na robu gozda smo se ustavili. Dva naših sta šla v vas Turjak pozvedovat kaj več o partizanih; mi smo pa tam ostali v zasedi.

Kmalu opazimo v smeri proti Laporju premikanje v gozdu. Vedeli smo takoj, da so partizani; saj nam je bilo znano, da se na Gradežu nahaja cela partizanska brigada.

Ker je bil gozd, v katerem smo bili mi, bolj redek, so nas zato tudi oni opazili. Začeli so vpiti in spraševati, kdo smo. Odgovor je bil, da smo partizani. Vabili so nas na ono stran; mi pa njih na to.

Končno sta se dva le odločila in šla proti naši strani. Ker je bila na obeh straneh ceste velika poseka (posekali so to še Italijani), zato smo imeli lep razgled. Obrnili smo kape, da bi ne opazila naših znakov. Imeni smo namen, da ju ujamemo.

Že sta prečkala cesto in šla v breg na naši strani, kar se eden od njiju obrne in zavpije: „Hudič... beli so.“ Moral je opaziti kakšen znak naših borcev.

Obrnila sta se in zbežala nazaj. Ker pa je bila čistina, je eden kar takoj obležal pod rafalom mitraljeza. Zavlekel se je še med hlude, ki so ležali ob cesti, da bi ga skoro ne našli. Skušali smo od njega kaj zvedeti, pa je bil preveč ranjen. Drugi je srečno prečkal cesto, akoravno so naše brzostrelke in mitraljezi regljali za njim. Že blizu gozda na drugi strani je obležal. Seveda ni šel nobeden za njim. Bilo je prenevarno, ker bi z mitraljezom od Gradeža lahko partizani vsakega podrli, ki bi mu upal slediti.

Ko smo čez nekaj dni po tistem prišli na Laporje, so nam ljudje pravili, da so tisto popoldne partizani prinesli vsega zrezanega partizana v vas in tam ljudem pravili, da smo mi živega ujeli in ga zrezali. (Zrezali so ga sami, potem pa lagali, da smo ga mi.)

Ko sta ona dva na Turjaku slišala streljanje, sta takoj pritekla nazaj, ker sta mislila, da so nas partizani napadli.

Takoj nato so nas začeli obstreljevati s težkimi strojnimi iz Gradeža. Zato smo se hitro umaknili proti Malemu Osolniku.

Ker pa so med tem časom prišli partizani na Veliki Osolnik, so nas obstreljevali tudi od tam. Ni bilo drugega izhoda, kot da smo jo ubrali po grmovju proti Rašici. Vso pot po tistem grmovju so nas pozdravljale partizanske svinčenke s svojim poznanim civ, civ, civ...

Ko smo brez vsake nezgode srečno dospeli do Rašice in tam hoteli prečkati potok, so obstreljevali že most. Zato smo nekoliko nižje, v smeri proti Ponikvam, kjer je voda bolj plitva, prešli na drugo stran.

Nekaj noči po tem spopadu so se res privlekli partizani nad železniško postajo, ter od tam začeli streljati proti postojanki; partizanke pa so vpile, naj se predamo.

Soborec Pečnik ni mogel molčati. Vpil je nazaj, naj pridejo malo bliže, ker se jim tako daleč ne moremo predati. Zoran pa je pridno igral na harmoniko.

Do streljanja razen s topovi ni prišlo, kajti že preje je bilo dano povelje, da se strelja šele takrat, ko pridejo partizani do žice. Tega pa nismo dočakali. Po nekaj rafalih iz partizanskih mitraljezov so odgovorili naši ter poslali tja nekaj granat; pa je bilo konec napada na postojanko...

Ko smo drugo jutro šli v patroljo v Dobrepolje, so nam ljudje v Podpeči pravili, da so zgodaj zjutraj šli skozi Podpeč partizani in imeli s sabo nekaj ranjencev. Gotovo so bili tisti, na katere so streljali naši topničarji. Saj drugi še streljali nismo...

To je bila tista opevana partizanska hrabrost, kako so nas uničili! Pozneje niso niti poskušali več, le mimogrede so kdaj ponoči oddali kakšen strel na postojanko, potem pa zbežali...

Če bi ne bilo izdaje Zapada in ne podpisov naših zastopnikov v Londonu, da dajo Slovenijo Titu, bi nikdar ne vladal komunizem v naši domovini!

H. Z.

IZ RDEČEGA RAJA

Ljudje povedo, kako je končal Prajer s Turjaka, ki je 18. septembra 1943 skozi lino turjaškega gradu spustil vrvi, na katere so partizani navezali lestev in prišli v grad.

Po tej izdaji so komunisti prišli v grad, ga zažgali in tako prisilili k predaji nad 500 branilcev, katere so potem po večini vse pobili. Ta Prajerjeva izdaja ni pozabljena, čeprav je od takrat minilo že 23 let.

Tudi pri Prajerjevem koncu sta ogenj in lestev igrala odločilno vlogo. Pri gradnji strehe se je Prajer vzpenjal po lestvi. Pri tem se je oblił s smolo ter se zažgal. Ognja niso mogli več pogasiti. Tako je v silnih bolečinah trpel skoro teden dni, ker je imel ožgano meso do kosti.

Vsak komentar je odveč.

Bog ne plačuje vsako soboto; a kadar plača, ne ostane nič dolžan.

—::—

Doma vse križem kritizirajo oblast in funkcionarje vseh položajev. Tudi pokolj domobrancev jim lahko že vržejo v obraz. Rdeči se ne branijo in ne groze. Nekateri priznavajo, da so s tem naredili največjo neumnost; nekateri pa so celó prepričani, da jim prav zaradi pobitih domobrancev gre vse narobe.

Zaprli so nekoga, ki je prišel do prepričanja, da Jugoslavija nima nič svojega, ampak vse ameriško.

—::—

Čas teče in življenje naroda gre svojo pot; kljub terorju manjšine, ki je na oblasti. Mnogo se je spremenilo. Nekateri so odpadli; toda tisto, kar je slovenski narod skozi stoletja reševalo, se uničiti ne da. Izginjajo tisti, ki so hoteli uničiti rod — morilci izpred dvajsetih let. Danes morilcev naših bratov že skoro ni videti. Po poročilu iz domovine, so večina vsi po

norišnicah, kar se jih ni že pobilo. Imajo jih tudi v posebnih umobolnicah. Morda se boje, da bi kot norci razkrili zločin, ki so ga storili.

— :: —

Kot vraga se ljudje boje Kardelja ali Rankovića, ki bi verjetno mogla naslediti Tita. Zato se nekako boje, kaj bo, ko bo Tito šel. Je pač manjše zlo. Rešitve seveda ne vidijo. Na Amerikance so silno jezni. Zaradi podpore Titu, ker vse gre v komunistične žepe, ljudstvo pa ne dobi ničesar. Podporo hočejo, seveda; toda takšno, ki bi se delila pod nadzorstvom ameriških oblasti, česar pa vlada ne bo nikdar dovolila. Oblastniki so največji kapitalisti v Evropi in to so postali z ameriško pomočjo. Korupcija je povsod strahovita. Vsakdo, ki je pri koritu, ima samo eno pred oči: kako dobiti čim več na račun drugega. Huda je gonja za materialnimi dobrinami, kajpak po zgledu sosednjih držav. Če fant nima avta ali vsaj mopeda, še dekleta ne more dobiti. Ker doma sposobnih ljudi ni, na vse načine vabijo emigrante domov. Obrat je velik. Zlasti mentaliteta mladih ljudi je razveseljiva. Zelo pa jih jezi omedlnost, neodločnost in nedelavnost emigracije, od katere pričakujejo, da bo svetu odprla oči za realnost rdečega raja.

IZ DRUŠTEV

Krajevno DSPB Tabor v Clevelandu, je 2. in 3. julija t. l. na Slovenski Pristavi proslavilo 20. obletnico Vetrinjske tragedije.

V soboto zvečer so se na Pristavi zbrali člani in prijatelji društva in prisostvovali spominski svečanosti prižiganja sveč, po eno za vsako pobito skupino Slovencev. Program so izvajali gg. dr. Mate Resman, Ivan Hauptman in Ivan Jakomin. V lepo izvajanih poglavjih so se spominjali pomorjenih žrtev komunistične revolucije v Sloveniji in Vetrinjskih vrnjenec, ob vsakem poglavju pa je bila prižgana na oltarju Spominske kapelice sveča. Tako sta za pomorjene družine prižgala sveči ga. Albina Odar-Kozinova in g. Brane Pogačnik, za borce na Grčaricah g. Jože Sladič, za pesnika Balantiča dr. Milan Pavlovčič itd.

Po svečanosti pri kapelici so se ob kresu še dolgo glasile stare bojne pesmi slovenskih domobrancev, legionarjev in četnikov.

V nedeljo zjutraj je iz Clevelanda odpeljala skupina 66 avtomobilov; malo manj kot lani ob zvezini proslavi. Sv. mašo je daroval č. g. Jože Mavsar, ki je prihitel iz daljne Montane. Njegova navzočnost je bila še toliko bolj pomenljiva, saj je izgubil med revolucijo deset članov svoje najožje družine. Zato so bile tudi toliko bolj pomembne besede, ki nam jih je citiral med svojo pridigo:

„Bodite vsi enih misli, sočutni, bratoljubni, usmiljeni, ponižni. Ne vračajte hudega za hudo, ne sramotenja za sramotenje, marveč blagoslovajte, ker ste poklicani, da ostanete deležni blagoslova.“ (1 Petr 3, 8-9)

Clevelandski borci so č. g. Mavsarju iskreno hvaležni, ne le za njegove besede, temveč tudi in predvsem, ker je na našo prošnjo, kljub ogromni razdalji, prihitel med nas in opravil službo božjo namesto č. g. Franceta

Gabra, ki se je nekaj dni pred proslavo resno ponesrečil na stavbišču svoje cerkve v Sandstone, Minnesota.

Naj tudi letošnja proslava njihove slavne smrti, doprinese k veličini padlih slovenskih protikomunističnih borcev!

Saint Luke's Church
Sandstone, Minnesota 55072
30. junija 1966.

Predragi!

Potem že, ko sem si preskrbel vsa potrebna dovoljenja, da bi zopet lahko maševal na Pristavi, pri Mariji Pomagaj, v spomin na 21. obletnico slovenske tragedije, sem se na stavbišču cerkve ponesrečil in tako bom le v duhu med Vami.

Naj Vaša vera v Boga raste in se krepi in Vaša vdanost Cerkvi, ki jo je Kristus ustanovil in s krvjo potrdil, da lahko živi med nami in v nas, ostane trdna, kot je bila vera tistih, ki so žrtvovali vse, — svoja življenja, — da bi ta ista vera v Boga, in ista neomajna zvestoba Kristusovi Cerkvi, bila ohranjena med našim narodom, tako doma, kot v tujini. Naj sedanje zmešnjave, in navidezne težave celo v Cerkvi sami, nas niti za trenutek ne omajajo v naši veri, ali zvestobi do Cerkve, katero vodi Sveti Duh sam. Bog je isti, Cerkev je ista, zakramenti so isti; sedanje spremembe pa naj bodo le dokaz, da je Cerkev božja ustanova in vir življenja, karkoli pa živi, se spreminja — ne bistveno — pač pa samo zunanje. Globoko zakramentalno življenje, pogosto, vsaj tedensko prejemanje sv. obhajila, nas bo v veri utrjevalo, krepilo in dvigalo, da ne zaidemo na stranjska pota. Vsak dan molimo s sv. Petrom: „Gospod, pomnoži nam našo vero!“

Vsem prisotnim, vsem članom organizacije in njihovim družinam pošiljam vdanostne pozdrave s prošnjo k Vsemogočnemu Bogu, naj utrdi Vas vse v veri in zvestobi Njegovi Cerkvi.

Fr. Gaber

ARGENTINA

Ob dvajsetletnici mučeniške smrti generalov Draže Mihailovića, Koste Mušickega in Djura Dokića, so bivši pripadniki Srbskega prostovoljskega korpusa organizirali žalno spominsko cerkveno opravilo, kjer so bili prisotni tudi zastopniki „Tabora“.

ZA BELEŽNICO

Da ne bo dvoma!

Sveti oče papež Pavel VI. je dne 22. maja t. l. 15.000 delavcem, ki so se z vseh koncev sveta zbrali v baziliki sv. Petra, z vso jasno odločnostjo dejal:

„Brezbožni marksizem je slepota, za katero končno trpita in plačata najhujše posledice človek in družba. — Sistematične

vódena razredna borba škodi in preprečuje socialni mir ter nezbežno vodi v nasilje in zatiranje, ker prinaša s seboj izgubo svobode in s tem vzpostavitev najhujšega avtoritativnega sistema s težnjo k totalitarizmu. — Cerkev ni in ne more sprejeti socialnih gibanj in političnih struj, ki imajo svoj izvor in se hranijo iz marksizma...“

Upravičenost upora

Ko je argentinska revolucija koncem junija t. l. prevzela odgovornost za usodo argentinskega naroda, je predsednik gen. Juan Carlos Onganía v svoji poslanici poudaril:

Zahteva pokorščine zakonom vsebuje vzporedno dolžnosti vlade, da jim dá realno in uspešno vsebino. Kadar vlada te dolžnosti ne spoštuje in se ustavna ureditev prelevi v breme, ki narod tlači in uničuje njegove najboljše moči, ima narod največjo pravico, da se upre v obrambo svobode in bodočnosti.“

Naj bi bil glas novega argentinskega predsednika tako mogočen, da bi ga preko argentinskih mej slišali pod bremenom okrvavljenih komunističnih zakonov ječeči narodi!

Tema za razmišljanje

Narod nima ničesar, kar bi bilo višje kot narod sam! (Nicolás Avellaneda)

IZ PISEM

ZDA, junija 1966.

Prav lepo pozdravite „marelmoharja“ Štefaniča in mu recite, da smo tu z veseljem brali njegove spcmine. Naj še kaj dosti piše!

Neki prijatelj mi je poslal tudi „Rantov“ letak. — Kar se začetka tiče, mi pač ne bomo predpisovali Vatikanu in slovenskim škofom, ki jih postavlja Vatikan v sporazumu z režimom. Sicer pa je vsebina bedasta in obsojanja vredna. Sedaj je pač na Rantu, da zadevo razčisti. Za svojo osebo sem prepričan, da za vsem stojijo „tovariši“ z raznimi dr. Končani... Mogoče bomo še dočakali, da nam bodo komunisti sami napisali, kako so razbili emigracijo... Tabor in Smer! Prav to je tisto! Glasila dveh tabarov, ki imata za seboj maso! Ta dva je treba spraviti v spor in ju oblatiti! Naravno je, da je najprej treba diskreditirati ljudi, ki so pri listih! Spor v ZDSPB je prišel iz Argentine; zakaj se ne bi še nadaljni korak začel tam doli? In končno smo v Severni Ameriki ljudje, ki smo pri nekaterih gospodih v Argentini slabo ocenjeni...

Od tukaj hodijo dosti na obisk v Slovenijo. Tudi -a -a je bila doma in pri Sv. Urhu, kjer je med drugim poleg sorodnika... in drugih obešena

tudi slika Ivana Korošca... V Kočevju seveda ni bila...! — Na pot domov organizirajo celo skupna „romanja“. Sedaj vodi tako „romanje“ na Baragov dom v Dobrnič znani č. g. Godina, nekdanji adjutant dr. Kreka v Rimu...

Znano je, da doma ljudi, ki prihajajo na obisk, po več ur zaslišujejo na UDB-i; so pa zelo redki, ki ob povratku — četudi zaupno — to povedo. Taki ljudje se ob povratku ogibajo organizacij in celo vplivnim ljudem v njih.

Na neko prireditev v Slov. narodnem domu v Clevelandu je prišel tudi bivši Titov konzul Debenjak, ki ga je nekdo predstavil tudi mojemu bratu. Kajpak je bil konzul zelo prijazen in je mojemu bratu celo dejal: „Zelo dosti sem slišal in bral o vas. Zelo me veseli, da sem vas spoznal... Zelo rad bi prišel tudi na Pristavo, pa se bojim, da bi me ven vrgli...“ Brat mu odgovori: „Pristava je za vse Slovence... Ako pa pridete vi, vas bomo postavili v spominsko kapelico na Orlovem vrhu...“ Konzul je bil pa hiter z odgovorom: „Ne; tja ne spadam jaz, ampak tabernakelj...“

Oprostite, da se je pismo zopet zavleklo.

Prejmite lepe pozdrave!

-n -k

Ranelagh, maja 1966.

Napisal sem v kasteljšanščini tekst iz medvojnih dogodkov na način, ki bo sprejemljiv za argentinsko publiko. Izdal bi ga v obliki foto-novele. Potreboval bi nekaj fantov in deklet, dobrega fotografa, primerno okolico in nekaj domobranskih in partizanskih uniform. — Kaj pravite o mojem predlogu?

Pozdrav

J. S.

San Martin (Bs. As.), junija 1966.

TABOR postaja od številke do številke boljši. Že ni več samo glasilo borcev, ampak postaja z vsako številko bolj naše najbolj čitano žtivo v zdomstvu. Žarès glasilo združenih slovenskih protikomunistov. Že v tem vidim njegovo veliko zaslugo. Le tako naprej!

Lepe pozdrave!

-fu

Ramos Mejía (Bs. As.), Junij 1966.

Zopet je mimo vsakoletna spominska proslava, ki jo v Argentini priredimo v okrilju strešne organizacije Zedinjena Slovenija. Vse, ki so bili prisotni, pozivam, da se spomnijo, kolikokrat sta bila na proslavi omenjena škof Rožman, ki se ga je spomnil samo msgr. Orehar, in pa gen. Leon Rupnik!? Tudi pozivam slovensko zdomsko javnost, da v poročilu o proslavi, ki jo je prinesla „Svobodna Slovenija“, poišče kolikokrat je omenjena beseda „domobranstvo“!! To namreč moramo natančno ugotoviti, če bomo še kedaj hoteli kričati o naši kulturi!

Borčevske pozdrave.

M. B.

NA UREDNIŠKI MIZI

Dopisnike prosimo, da podpišejo prispevke s polnim imenom, kraticami ali izmišljenim imenom, za katerega pa mi moramo vedeti, koga predstavlja. Ako prispevke dobivamo brez vsakršnega podpisa, namreč ne vemo, če smemo ali ne s pravim imenom sodelavca na dan, in lahko pride do nehotene zamere.

Dr. Tine Debeljak. — Če dovolite, da Vašo razpravo prinesemo v nadaljevanjih, bomo tudi gradivo, ki nam ga tokrat niste poslali, z veseljem sprejeli. Odgovornost za Vaše ugotovitve bo seveda Vaša, če bi kdo drugi prišel do drugačnih zaključkov kot Vi. Lepo pozdravljeni.

J. S., Ranelagh. — Čestitamo k ideji. Upamo, da se bo kdo našel, ki bo v tej številki prebral Vašo zamisel, in Vam jo pomagal uresničiti. Poslani sliki sta tehnično tako slabi, da ju ne bomo mogli priobčiti. Pozdrav.

NOVICE

Četniški kurat č. g. **Tone Škulj** je prevzel župnijo sv. Jožefa v Lanusu (Bs. As.), kjer je pustil korenine svojega neumrljivega spomina pok. msgr. Janez Hladnik. G. Tonetu s čestitkami iz srca želimo, da bi v slavo slovenskega imena uspešno nadaljeval in še povečal uspehe, ki jih je dosegel njegov prednik.

V SPOMIN

Iz Gorice smo prejeli žalostno sporočilo, da je tam bil dne 12. junija t.l. pokopan naš zvesti naročnik od vsega začetka **prof. Milan Bekar**.

Molimo za pokoj idealne duše!

Prav ob zaključku pričujoče številke smo prejeli žalostno vest, da je dne 21. 6. 1966 v Sao Paulo (Brazil) zatisnil oči naš nepozabni, junaški poveljnik udrnega domobranskega bataljona ter naš zvesti prijatelj in naročnik g. **Miroљjub Stamenković**. Preostalim na tem mestu izrekamo naše hvaležnosti polno sožalje.

Errata. — En nuestra adhesión al Sesquicentenario de la Independencia de la República Argentina, publicada en nuestra edición del mes de julio ppdo., se ha deslizado un lamentable error tipográfico. — Todos sabemos que la fiesta cívica de la Argentinidad se celebra el día 9 de julio y no el día 8 de julio. — Al pedir disculpas, rogamos a nuestros amigos y lectores tengan a bien de corregir el error citado. — Mil gracias!

TISKOVNI SKLAD

		Dolenc Vencelj, S. Justo	500
		Žerovnik Jože, Caseros	100
Rigler Radivoj, Don Torcuato	1.000	Miklič Jože, S. Justo	1.000
Jazbec Janko, Córdoba	300	Prijatelji Tabora, Capital ..	500
N. N., V. Ballester	60	Dr. Baraga Srečko, Capital .	100
Jagodić Florjan, S. Justo ...	300	N. N., Capital	100

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP NE
BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

VSEBINA

Odrpta vrata	209
Vetrinje 1966 (Tine Rabič)	210
Gosli (Vinko Brumen, Glas SKA)	213
Kje je večina borcev (Klic Triglava)	215
Domobranska mati (J. Dolenc)	218
Slovenskim junakom (Alojzij Kobal)	219
ZA ČIŠČENJE POJMOV	
Odgovor dr. S. Kocipru na odprto pismo meni (dr. Tine Debeljak) ..	220
ZA TO TOLIKO KRVI	226
Nekaj je gnilega v deželi Titovi	227
PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA	230
MNENJA IN VRENJA	
Vladimir Vauhnik: Nevidna fronta (Pi. Ka.)	230
RAZLIČNI POGLEDI: Miloš Aćin-Kosta	234
DOMOBRANČEVI ZAPISKI (H. Z.)	234
IZ RDEČEGA RAJA	236
IZ DRUŠTEV	237
ZA BELEŽNICO	238
IZ PISEM	239
NA UREDNIŠKI MIZI	III